

A Károli Gáspár Református Egyetem Diplomás
Pályakövetési Rendszer (DPR) vizsgálatának
eredményei

2013-ben, 2015-ben és 2017-ban végzett hallgatók

Az adatfelvételt és a kutatást végezte:

Duráczy Bálint, Füleki Beáta, Ferencz Zoltán, Szabó Katalin
Zsuzsanna

Tartalomjegyzék

I.	A kutatás menete	3
II.	A válaszadók háttere	4
	Szociológiai alapadatok	4
	Társadalmi háttér	4
	Tanulmányi alapadatok	6
	Képzés, munkarend, finanszírozás	6
	Tanulmányi eredmények	7
	A diploma megszerzése	8
	Nyelvismeret; külföldi tanulmányok	10
	Szakmai gyakorlat és munkatapasztalat	11
	Továbbtanulás és továbbtanulási szándékok a diploma után	13
III.	Munkaerő-piaci helyzetkép	14
	Munkaerő-piaci pozíció a végzést követően	14
	Munkaerő-piaci életút és az aktuális munkaerő-piaci helyzet	18
	Munkanélküliség az életpálya folyamán	18
	Külföldi munkavállalás – jelen helyzet és jövőbeli tervek	20
	A jelenlegi munkaerő-piaci helyzet	21
	Jövedelmi viszonyok a képzések összefüggéseiben	24
	Elégedettség a főállású munkával	27
	A munkaerő-piaci helyzet fontosabb befolyásoló tényezői	29
	Kiknek sikerült az abszolutórium után gyorsabban elhelyezkedniük?	29
	Kik tudják inkább alkalmazni munkahelyükön a tanulmányaikat?	31
	Kiket érintett eddigi pályájuk folyamán a munkanélküliség?	33
	Kik számíthatnak magasabb fizetésekre?	35
IV.	Elégedettség az Egyetemmel és az egyetemi képzésekkel	36
V.	Az alumni szervezet ismertsége	38
VI.	Összegzés	39

Az alábbi összefoglaló a Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi, Bölcsészettudományi, valamint Tanítóképző Főiskolai Karán a 2013-ban, 2015-ben, valamint 2017-ben végzett hallgatók társadalmi és tanulmányi háttérét, munkaerő-piaci életútját és aktuális helyzetét, ezek legfontosabb befolyásoló tényezőit, valamint az egyetemmel való elégedettségét mutatja be.

I. A kutatás menete

A 2018. évi Diplomás Pályakövetési Rendszer kutatás alkalmával a vonatkozó kérdőív kitöltésére összesen 3.275 jogosultból 713 főt (21,77%) sikerült elérni az alábbi megoszlásban:

		Évfolyam			Összesen
		2013	2015	2017	
Kar	ÁJK	38 (13,0%)	51 (7,2)	51 (7,2%)	140 (19,6%)
	BTK	99 (13,9%)	125 (17,5%)	196 (27,5%)	420 (58,9%)
	HTK	5 (0,7%)	11 (1,5%)	14 (2%)	30 (4,2%)
	TFK	22 (3,1%)	28 (3,9%)	73 (10,2%)	123 (17,3%)
Összesen		164 (23%)	215 (30,2%)	334 (46,8%)	713 (100%)

1. táblázat. A DPR kutatás által elért volt hallgatók összetétele a Kar és az abszolutórium éve szerinti bontásban

Az adatfelvétel 2018. október 10-től 2018. november 13-ig – a tavalyi évhez hasonlóan, de az azt megelőző évekkel ellentétben – kizárólag online adatfelvétel formájában történt, amelyhez az UniPoll rendszerben zárt kérdőívet használtunk. A vizsgálat alapjául szolgáló kérdőív az Oktatási Hivatal központi végzett kérdőíve, amely a Károli Gáspár Református Egyetem valamennyi világi képzéseket nyújtó Karán – az Állam- és Jogtudományi, a Bölcsészettudományi, valamint Tanítóképző Főiskolai Karon – és idén először a hitéleti képzéseket nyújtó Hittudományi Karon és Tanítóképző Főiskolai Karon egyaránt lekérdezésre került.

Az Oktatási Hivatal diplomás pályakövetésre vonatkozó előírásának megfelelően a vizsgálat a 2013., a 2015., valamint a 2017. évben abszolvált hallgatók körét érintette. Ennek megfelelően a kérdőív kitöltésére azon volt hallgatóknak is lehetőségük volt, akik bár az adott évben abszolutóriumot szereztek, de a szükséges nyelvvizsga hiánya miatt vagy egyéb okokból kifolyólag az oklevél (diploma) átvételére nem nyílt lehetőségük.

A kiértékelés folyamán az eredmények az érvényes válaszok arányában – a nem válaszolások torzító hatásának kiszűrésével – kerülnek bemutatásra.

II. A válaszadók háttere

A kutatás fontos eleme, hogy egy átfogó képet kapjunk a válaszadó végzett hallgatók társadalmi és tanulmányi hátteréről. Ennek keretében először a szociológiai alapadatokat – a társadalmi hátteret is beleértve – vizsgáljuk, majd a kérdőívet kitöltő végzetek tanulmányi hátterét mutatjuk be.

Szociológiai alapadatok

A diplomás pályakövetési kérdőív válaszadóinak – közel összhangban az aktív KRE-s egyetemi hallgatók összetételével¹ – 79%-a nő, s mindössze 21%-a férfi. A férfiak aránya a kérdőívet kitöltők körében 57,5%-kal a Bölcsészettudományi Karon a legmagasabb, 5,7%-kal pedig a Tanítóképző Főiskolai Karon volt a legalacsonyabb. Az Állam-és Jogtudományi Kar esetében a válaszadók 29,2%-a férfi, a Hittudományi Karnál pedig 7,5%. A születési évet tekintve a kérdőívet kitöltők 35,4%-a 1990-ben vagy korábban, 37,9%-a 1990 után született, bő egynegyedük pedig még 1980 előtt. A válaszadók között a Hittudományi Kar hallgatói a legidősebbek, körükben mindössze 25,5% az 1990 után születettek aránya, míg a – legfiatalabb kitöltői átlagéletkorral rendelkező – Bölcsészettudományi Kar esetében az említett arány 50,2%.

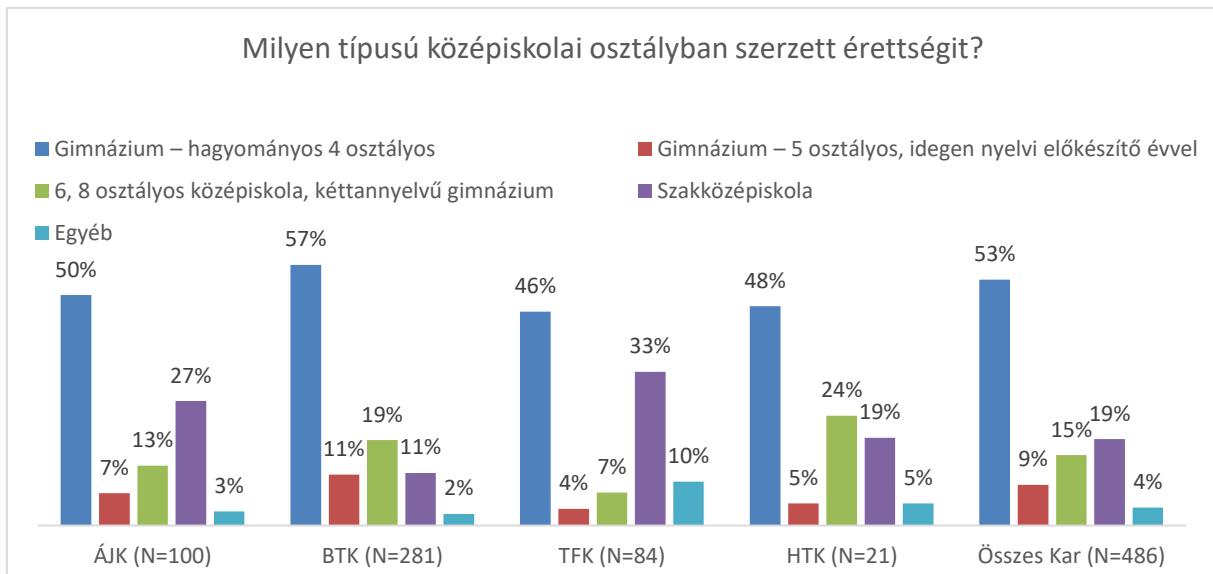
A családi állapot vonatkozásában a válaszadók között az egyedülállók vannak relatív többségben (37,7%), míg őket követik a házasok (33,7%), illetve az élettársi vagy tartós együttélési kapcsolatban élők (25,2%), a kérdőívet kitöltők 3%-a pedig elvált. Az egyedülállók aránya – életkori sajátosságok miatt is – a Bölcsészettudományi Kar kitöltői esetében a legmagasabb (46,6%), míg a Hittudományi Kar esetében a legalacsonyabb (19%). A házasok arányát illetően a helyzet fordított: míg a Bölcsészettudományi Karon végzett válaszadók mindössze 23,3%-a volt házas, addig a Hittudományi Kar kérdeztjeinek 81%-a. Hasonló kari szintű eltérések tapasztalhatók a 18 éven aluli gyermekkel rendelkező válaszadók tekintetében is. A Bölcsészettudományi Kar végzettjei 13,6%-ának, a Hittudományi Kar válaszadói 47,6%-ának van 18 éven aluli gyermeke.

A válaszadók 81,8%-a Magyarországon, 18,2%-a pedig külföldön élt 14 éves korában. Az ekkor külföldön élő későbbi hallgatók nagy része Szlovákiában vagy Romániában élt. Arányuk a Bölcsészettudományi Kar esetében volt a legtöbb (8,8%). A jelenlegi lakóhelyet tekintve a válaszadók 11%-a él külföldön. Arányuk szintén a Bölcsészettudományi Kar végzettjei között a legmagasabb, 6,3%-as. A legtöbb nem Magyarországon élő volt hallgató Romániában él, de több hallgató él Németországban, Japánban, Nagy-Britanniában is.

Társadalmi háttér

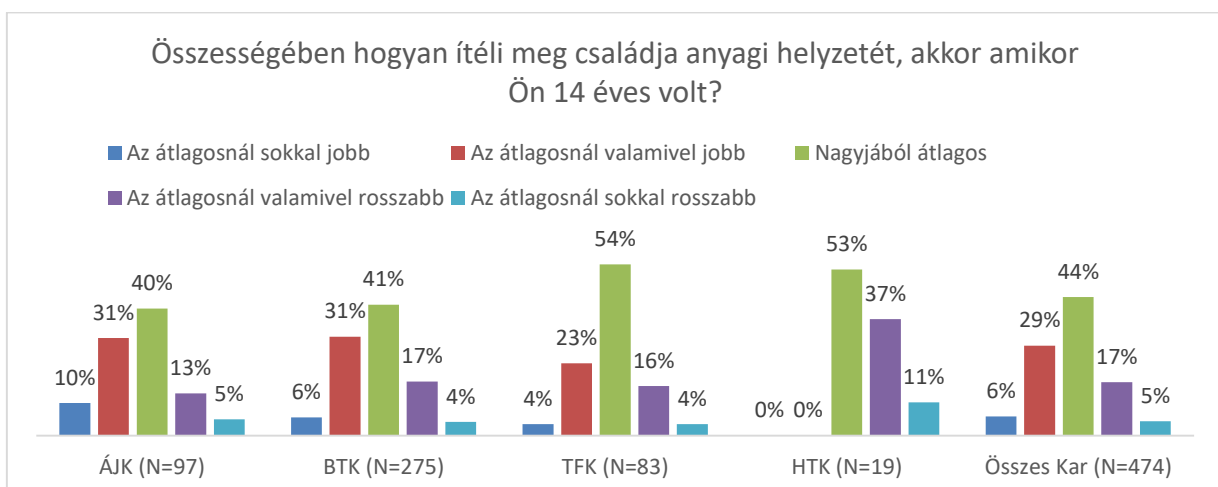
Az érettségít adó középiskola típusát illetően (2. ábra) a válaszadók 77%-a jelölte meg a – 4, 5, 6 vagy 8 osztályos – gimnáziumot válaszként, s mindössze 23% a szakközépiskolát vagy az egyéb, érettségít adó képzéseket. (A gimnáziumban érettségizettek körében valamennyi esetben a hagyományos, 4 osztályos képzés dominált.) A gimnáziumban érettségizettek aránya 57%-kal a Bölcsészettudományi Kar végzett hallgatói között a legmagasabb, 46%-kal pedig a Tanítóképző Főiskolai Kar válaszadói között volt a legalacsonyabb.

¹ A 2018. október 15-ei FIR-OSAP statisztikai adatszolgáltatás szerinti a KRE aktív hallgatói létszáma: 7.703 fő, közülük 5.771 fő nő, a nők aránya az aktív hallgatói létszámon belül: 74,92%, férfiak aránya 25,08%.

2. ábra. Milyen típusú középiskolai osztályban szerzett érettségit?

Szüleik legmagasabb iskolai végzettségét tekintve – a kérdezettek 14 éves korában – a válaszadók 38%-a jelölte meg, hogy édesapjuk rendelkezett (főiskolai vagy egyetemi) diplomával, míg az édesanyák esetében az említett arány 41% volt. Általános iskolai végzettséggel mint legmagasabb végzettséggel az édesapák mindössze 3,6%-a, az édesanyák mindössze 8,7%-a rendelkezett. A szülők végzettségét tekintve – hasonlóképp a korábbi szociológiai adatokhoz – tapasztalhatunk érdemi kari szintű eltéréseket. Míg az Állam- és Jogtudományi Kar esetében a diplomás szülők aránya az édesapáknál 37%, az édesanyáknál pedig 35%, addig a Tanítóképző Főiskolai Kar egykori hallgatóinak körében ez mindössze 14, illetve 20%. A legfeljebb az általános iskola 8 osztályát végzett szülők aránya ugyanakkor a Tanítóképző Főiskolai Kar esetében a legmagasabb, az édesapák körében 6, míg az édesanyák körében 20%-os. Ezzel szemben a Bölcsészettudományi Kar tekintetében az említett arányok mindössze 2,9 illetve 4,6%-osak. Érdekes jelenség mindeközben, hogy míg az Állam- és Jogtudományi, valamint a Bölcsészettudományi Karok egykori hallgatóinak 13-18%-a rendelkezett olyan családtagokkal, akik hasonló szakterületen szereztek korábban képzettséget, vagy hasonló szakterületen dolgoztak, addig a Tanítóképző Főiskolai Kar tekintetében az említett arány magasabb, 25%-os.

3. ábra. Összességében hogyan ítéli meg családja anyagi helyzetét akkor, amikor 14 éves volt?

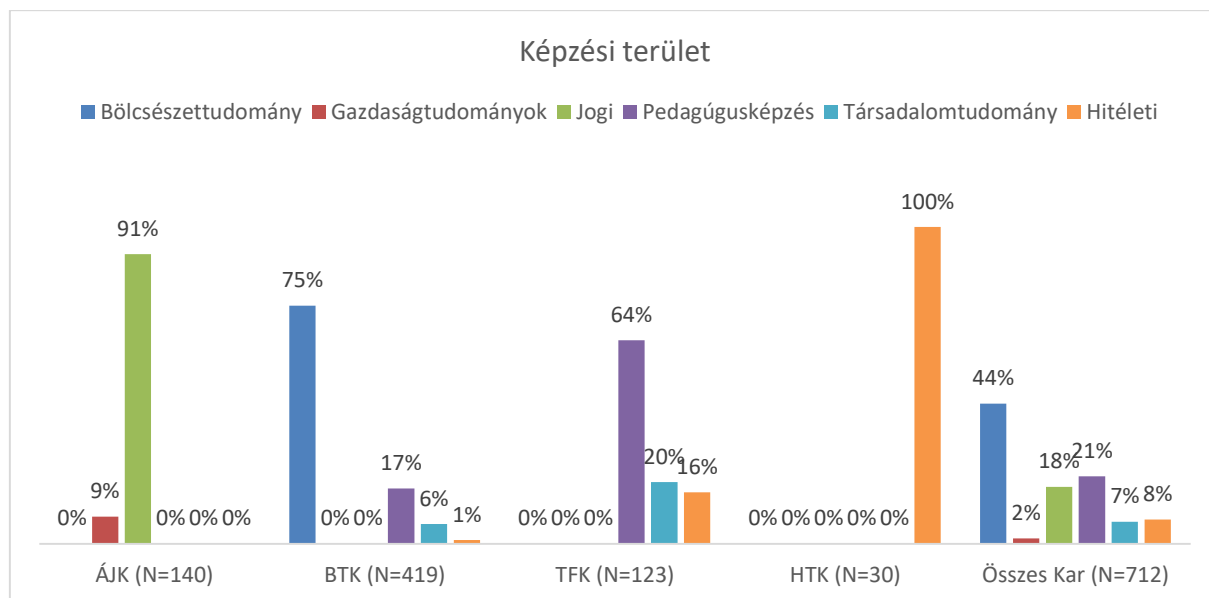
A volt hallgatók családjainak – 14 éves korabeli – körülményeit illetően (3. ábra) a válaszadók 35%-a ítéli meg egykori anyagi helyzetüket az átlagosnál valamivel vagy az átlagosnál sokkal jobbnak, míg 22%-a az átlagosnál valamivel vagy az átlagosnál sokkal rosszabbnak. A kari szintű eltérések e tekintetben is megfigyelhetőek. Míg a Bölcsészettudományi Kar végzettjeinek 31%-a ítéli családjának egykori anyagi helyzetét az átlagosnál jobbnak, a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatóinak csupán 23%-a.

A szociológiai alapadatokat követően a továbbiakban a tanulmányokra vonatkozó leíró statisztikák kerülnek bemutatásra.

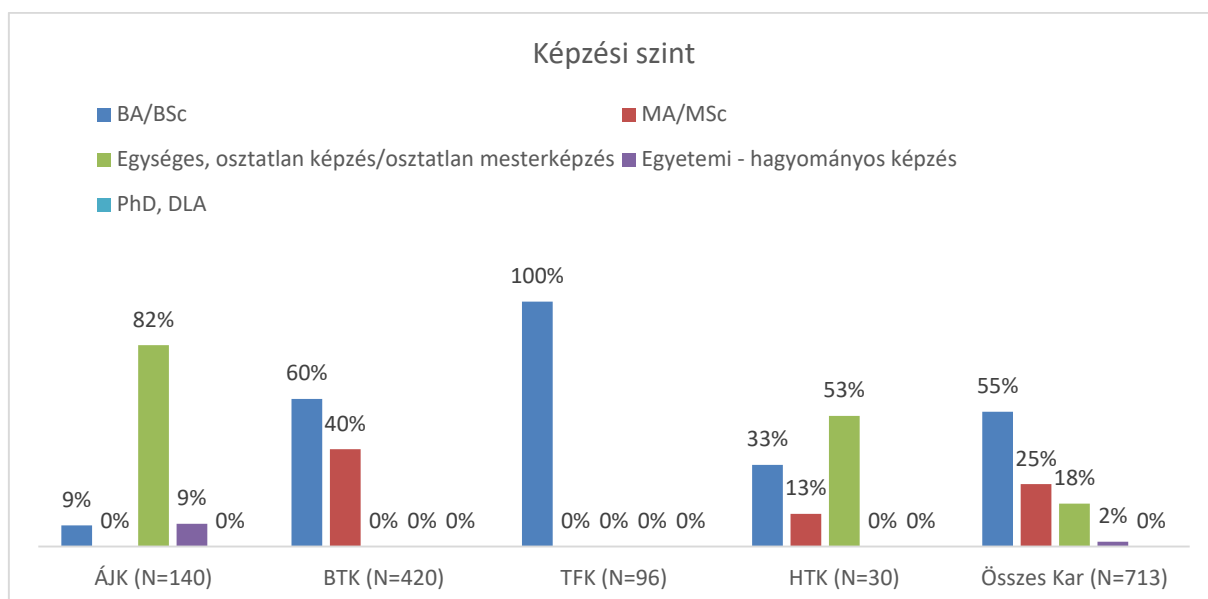
Tanulmányi alapadatok

Képzés, munkarend, finanszírozás

A Károli Gáspár Református Egyetem 2013-ben, 2015-ben és 2017-ban végzett válaszadó volt hallgatóinak 44%-a végzett bölcsészettudomány, 18%-a jogi, 21%-a pedagógusképzés, 7%-a társadalomtudomány és 8%-a hitéleti, valamint 2%-a gazdaságtudományok képzési területen (4. ábra). A válaszadó volt hallgatók 56%-a alapképzésben, 24%-a mesterképzésben, 18%-a osztatlan képzésben, 2%-a hagyományos egyetemi képzésben, további 0%-a pedig doktori képzésben vett részt (5. ábra).

4. ábra. Válaszadók megoszlása kar és képzési terület szerint

5. ábra. Válaszadók megoszlása kar és képzési szint szerint

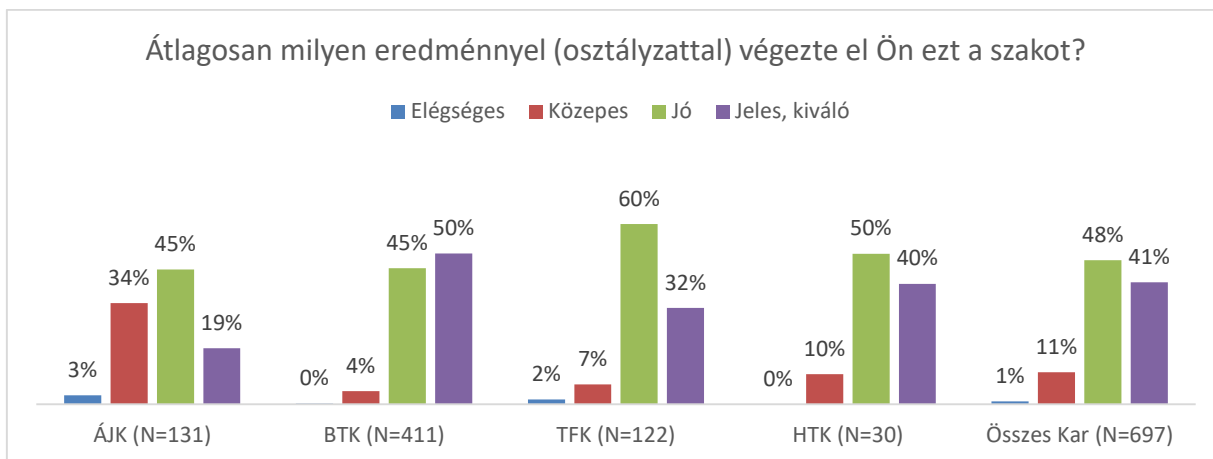
A munkarend vonatkozásában a válaszadó hallgatók 64%-a tanult nappali, 36%-a levelező képzésen, esti képzésen tanulók nem voltak a válaszadók között. A levelező munkarendben tanult kitöltők aránya a 68%-os aránnyal a Tanítóképző Főiskolai Karon a legmagasabb, melyet 59%-kal az Állam- és Jogtudományi Karon végzetek követnek. A Bölcsészettudományi Karon a levelezősök aránya mindössze 19% a válaszadók körében. Ezek az adatok részben az összhallgatói létszámra vetíthető nappalis-levelezős hallgatói arányt tükrözik.

A finanszírozás formáját tekintve a válaszadók 59%-a vett részt állam által támogatott (államilag támogatott/állami ösztöndíjas), 32%-a pedig költségtérítéssel vagy önköltséges képzésekben. A kérdőívet kitöltők 9%-a tanulmányaik alatt több finanszírozási formában is érintettek voltak. Az egykor állam által támogatott hallgatók aránya a Bölcsészettudományi Kar válaszadói között volt a legmagasabb (73%), az Állam- és Jogtudományi Kar esetében pedig a legalacsonyabb (15%).

A finanszírozás szempontjából fontos jelentősége van a diákhitelezés rendszerének. A diákhitel felvételének lehetőségével a megkérdezett válaszadók 17%-a élt. A diákhitelt felvevő végzett hallgatók 67%-a szabad felhasználású Diákhitel1-et, 23%-a a képzési költségekre fordítható, tehát kötött felhasználású Diákhitel2-őt vette fel, továbbá 10%-a mindkét típusú diákhitel felvételével élt.

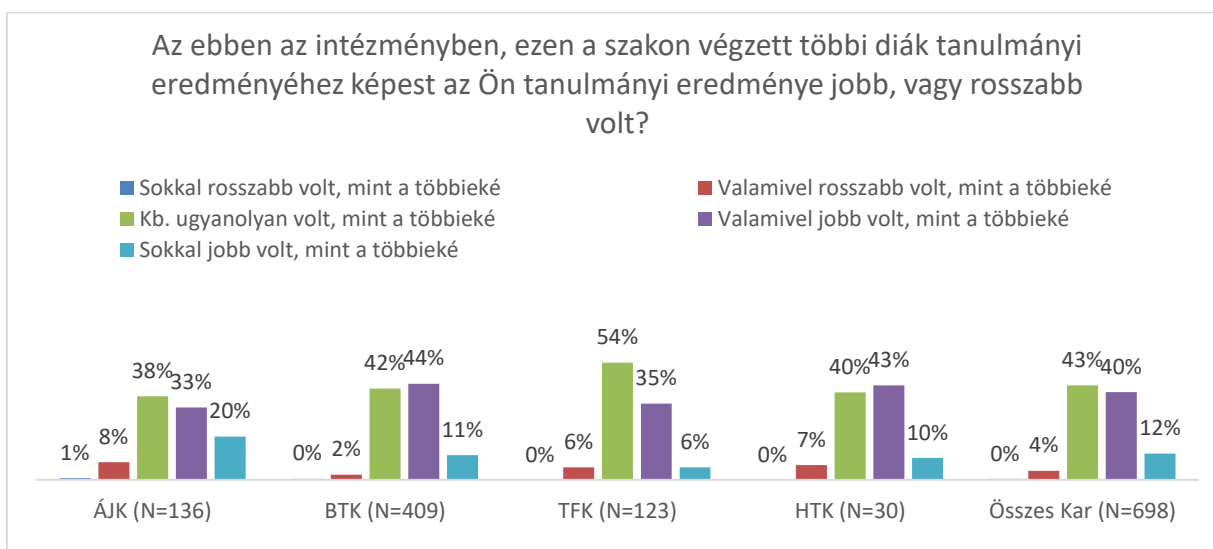
Tanulmányi eredmények

A Diplomás Pályakövetés Rendszere két mutatóval méri a tanulmányi eredményeket: egyrészt rákérdez, hogy a válaszadó átlagosan milyen eredménnyel (osztályzattal) végezte el a szakot; másrészt megkéri a kitöltőket, hogy viszonyítsák eredményeiket az adott szakon végzett többi hallgató eredményeihez.

6. ábra. Átlagosan milyen eredménnyel (osztályzattal) végezte el Ön ezt a szakot?

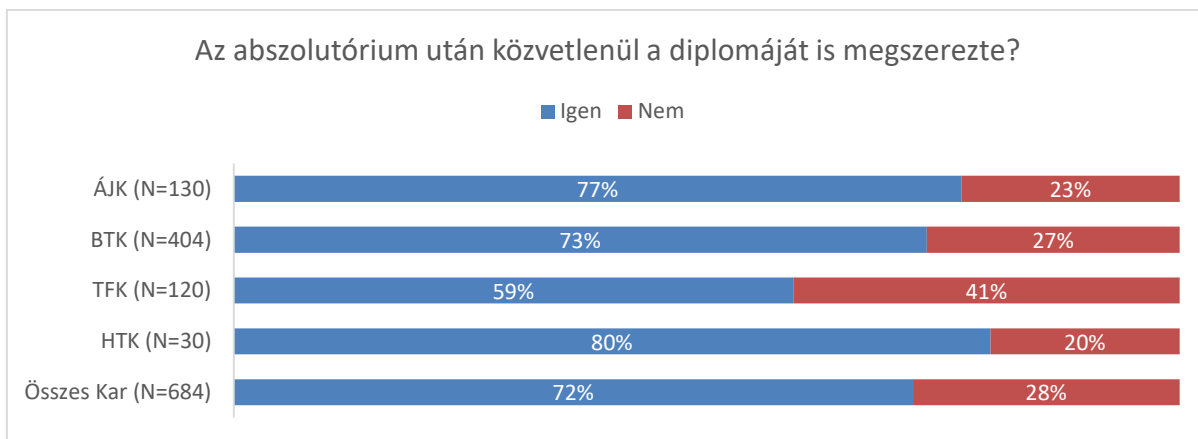
A kérdőívet kitöltő volt hallgatók 89%-a átlagosan jó vagy jeles eredménnyel végezte a szakot (6. ábra). Az említett arány a Bölcsészettudományi Kar hallgatói körében volt a legmagasabb (95%), de a Tanítóképző Főiskolai és a Hittudományi Kar is hasonló arányokat mutat (92-90%), az Állam- és Jogtudományi Karon viszont a legalacsonyabb (64%). A többi hallgató eredményéhez viszonyítva (7. ábra) – a válaszadók önbevallása szerint – a kérdőívet kitöltők jellemzően vagy átlagos, vagy az egykor az átlagnál jobban tanuló volt hallgatók közül kerültek ki.

7. ábra. Az ebben az intézményben, ezen a szakon végzett többi diák tanulmányi eredményéhez képest az Ön tanulmányi eredménye jobb, vagy rosszabb volt?

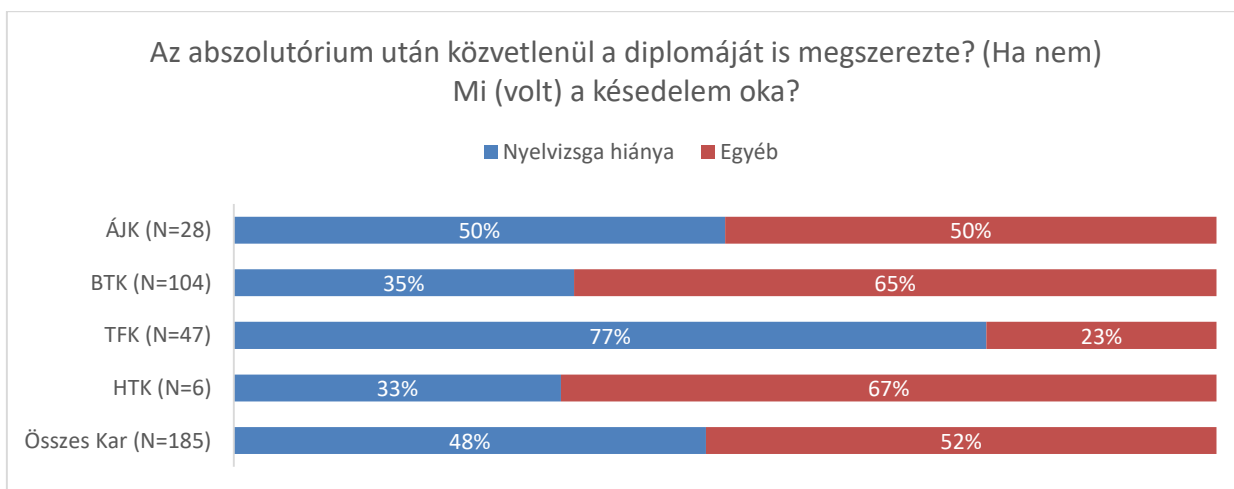
Az oklevél (diploma) megszerzése

A kérdőívet kitöltő volt hallgatók 72%-a (8. ábra) az abszolutórium után közvetlenül az oklevélét (diplomáját) is megszerezte. A legmagasabb arányban – 80%-kal – a Hittudományi Kar, majd 77%-kal az Állam-és Jogtudományi Kar végzősei szereztek az abszolutóriumot követően oklevelet (diplomát), míg a legalacsonyabb arányban – 59%-kal – a Tanítóképző Főiskolai Kar egykori hallgatói.

8. ábra. Az abszolutórium után közvetlenül a diplomáját is megszerezte?

Az oklevél (diploma) átvétele előtt gyakran a kötelező nyelvvizsga hiánya az akadály. A nyelvvizsga hiánya a válaszadó abszolválta 48%-át fosztotta meg a diplomája azonnali átvételétől (9. ábra). Az oklevelüket (diplomájukat) átvenni nem tudók körében a legmagasabb arányban a Tanítóképző Főiskolai Karon jelentett problémát a nyelvvizsga hiánya (77%), míg az Állam- és Jogtudományi, a Hittudományi valamint a Bölcsészettudományi Karon az oklevél (diploma) átvételét többségében egyéb okok (pl. szakdolgozat sikertelen leadása, sikertelen államvizsga, magánéleti kihívások stb.) akadályozták meg.

9. ábra. Az abszolutórium után közvetlenül a diplomáját is megszerezte? (Ha nem) Mi (volt) a késedelem oka?

Az oklevél (diploma) átvételének – előbbi okok miatti – csúszása a végzéskor csak abszolutóriummal rendelkező hallgatók 67%-ának eredményezett kisebb-nagyobb hátrányt a munkaerő-piaci érvényesülésben (10. ábra). A legkevésbé a Hittudományi Kar ezen ügyben érintett volt hallgatóinak (17%), leginkább pedig az Állam- és Jogtudományi Kar érintett válaszadóinak (29%) jelentett nagy problémát a munkaerőpiacon az oklevél (diploma) hiánya.

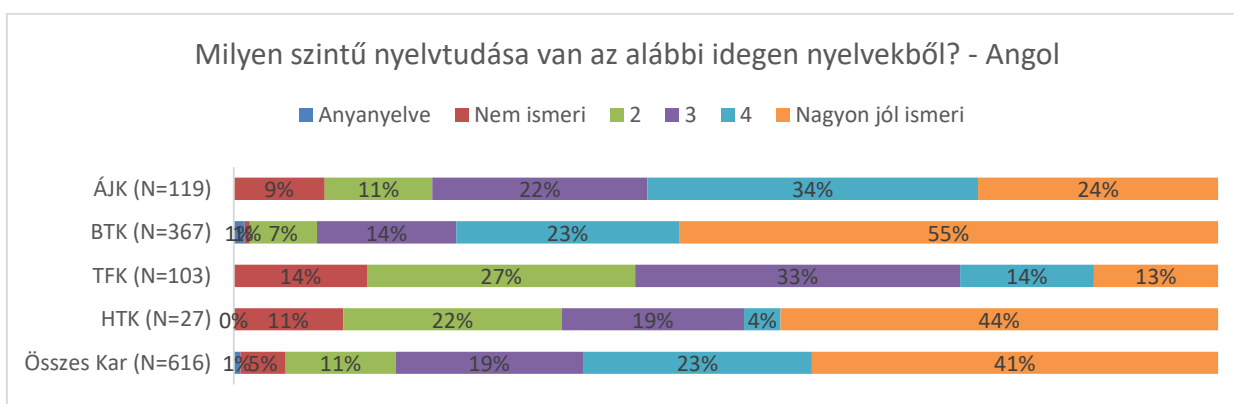

10. ábra. Kilépett-e a munkaerőpiacra diploma nélkül, csak abszolutóriummal? - Érzy/érezte-e a diploma hiányát a munkaerő-piaci érvényesülésben?

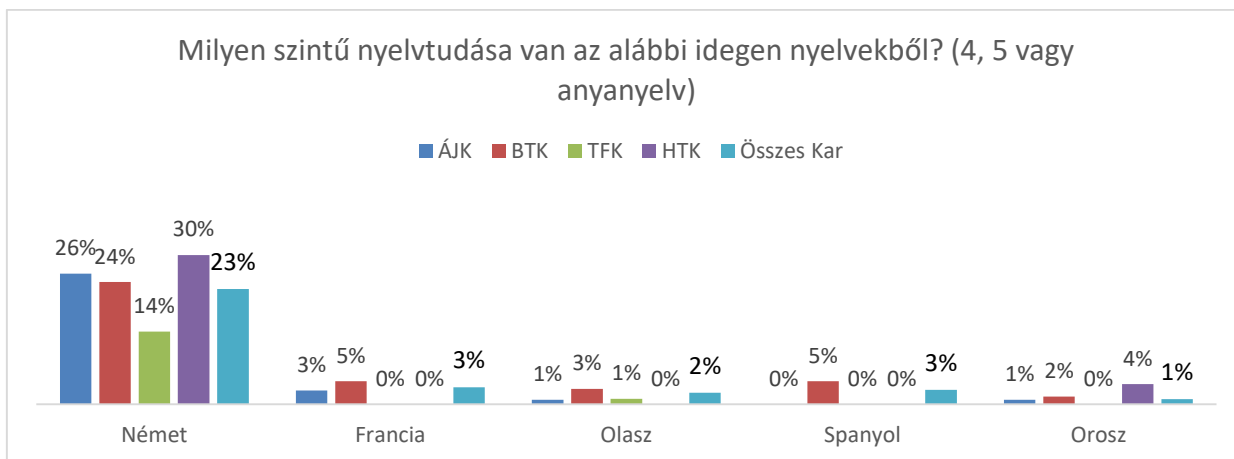
Az oklevél (diploma) hiányában az abban érintett végzett hallgatók közül a Tanítóképző Főiskolai Kar válaszadóinak 12,8%-a, a Bölcsészettudományi Kar kitöltőinek 18,1%-a, az Állam- és Jogtudományi Kar volt hallgatóinak pedig 24,1%-a nem lépett ki a munkaerőpiacra csak abszolutóriummal. A Hittudományi Kar hallgatóinak 33%-a már tanulmányai során is dolgozott, és 67%-a pedig kilépett oklevél (diploma) nélkül is a munkaerőpiacra. Az abszolutórium megszerzését követően az érintettek jellemzően 7-12 hónapon belül teljesítették a feltételeket és szerezték meg az oklevelüket (diplomájukat).

Nyelvismeret; külföldi tanulmányok

A munkaerő-piaci érvényesülés szempontjából van relevanciája a nyelvismeretnek és a külföldi tanulmányi tapasztalatnak egyaránt. A végzett hallgatók nyelvtudása angolból a legerősebb (11. ábra), melyet a válaszadók 65%-a saját bevallása alapján egy 1-től 5-ig terjedő skálán legalább 4-es szinten ismer. Az említett arány a Bölcsészettudományi Kar válaszadói körében a legmagasabb (78%), míg a Tanítóképző Főiskolai Kar esetében a legalacsonyabb (27%). A Hittudományi Kar egykori hallgatók valamivel kevesebb mint felük (48%) ismeri ilyen szinten az angol nyelvet.

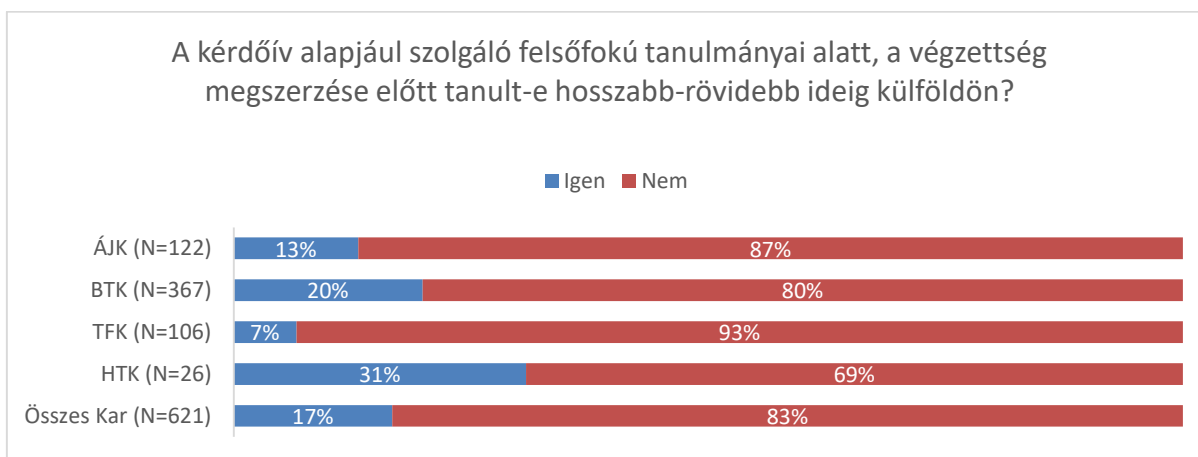
11. ábra. Milyen szintű nyelvtudása van az alábbi idegen nyelvekből? - Angol

12. ábra. Milyen szintű nyelvtudása van az alábbi idegen nyelvekből? (4, 5 vagy anyanyelv)

A többi nyelv esetében az angol nyelv ismeretéhez képest jelentős lemaradás tapasztalható (12. ábra). A – még viszonylag ismertebb – német nyelvet a válaszadók 23%-a ismeri 5-ös skálán legalább 4-es szinten, míg az említett arány a francia és az spanyol nyelv esetén 3-3%, az olasz nyelvénél 2%, az orosznál pedig 1%. Fontos kiemelni, hogy az angol nyelv ismeretéhez hasonló, jelentősebb kari szintű különbségek e nyelvek esetén már nem figyelhetők meg.

Az egyetemi tanulmányai alatt a válaszadó végzett hallgatók 17%-a tanult külföldön (13. ábra). A külföldi tanulás a Hittudományi és a Bölcsészettudományi Kar egykori hallgatóit jellemezte leginkább, akik 31-20%-a tanult hosszabb-rövid ideig külföldön. Külföldi tanulmányokat – mindössze 7%-os aránnyal – legkevésbé a Tanítóképző Főiskolai Kar egykori hallgatói végeztek.

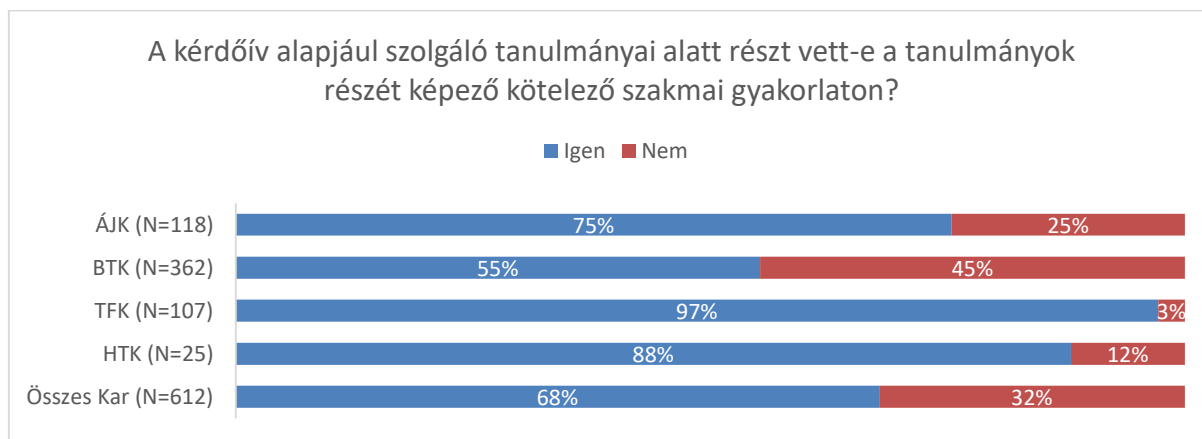

13. ábra. A kérdőív alapján szolgáló felsőfokú tanulmányai alatt, a végzettség megszerzése előtt tanult-e hosszabb-rövidebb ideig külföldön?

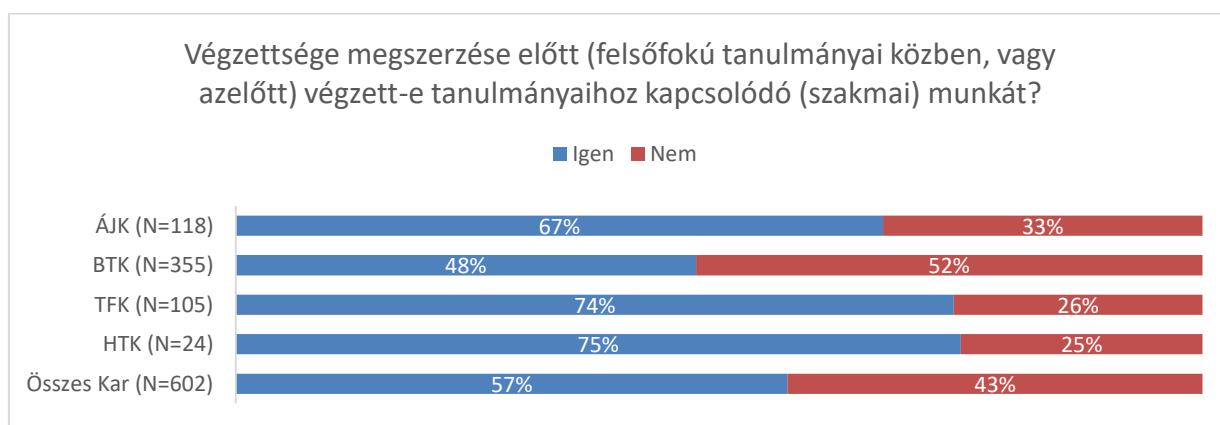
Szakmai gyakorlat és munkatapasztalat

A nyelvismeret és a külföldi tanulmányok mellett a szakmai tapasztalat segítheti a végzettek számára az eredményes munkaerő-piaci alkalmazkodást. Ennek elérése érdekében a Károli Gáspár Református Egyetemen is egyre elterjedtebb a tanulmányok folyamán a kötelező szakmai gyakorlaton való részvétel (14. ábra). A legmagasabb arányban a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatói vettek részt kötelező szakmai gyakorlaton (97%), melyet 88%-os

arányal a Hittudományi Kar, majd 75%-kal az Állam- és Jogtudományi Kar, végül 55%-kal a Bölcsészettudományi Kar válaszadói követnek.

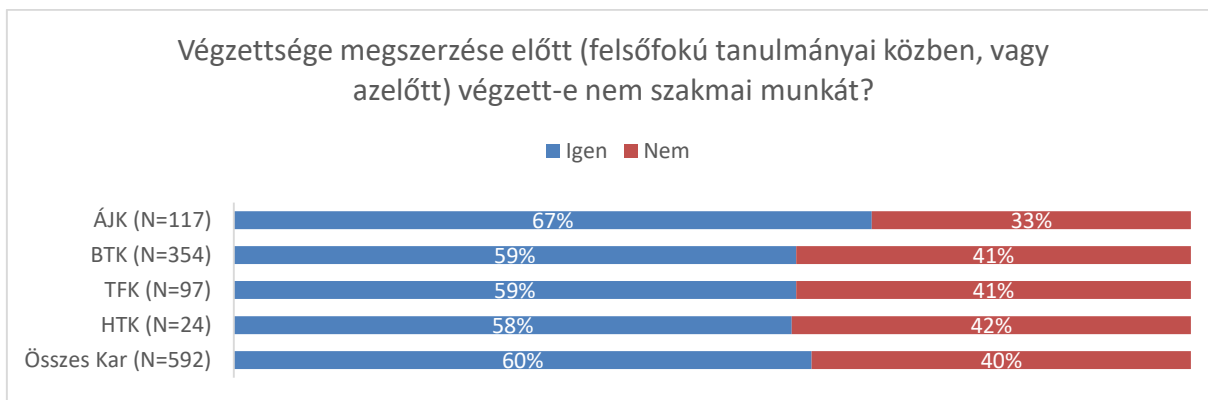
14. ábra. A kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai alatt részt vett-e a tanulmányok részét képező kötelező szakmai gyakorlaton?

15. ábra. Végzettsége megszerzése előtt (felsőfokú tanulmányai közben, vagy azelőtt) végzett-e tanulmányaihoz kapcsolódó (szakmai) munkát?

Fontos azonban kiemelni, hogy a szakmai gyakorlat a tanulmányokhoz köthető szakmai munkavégzéssel nem feltétlenül kapcsolódik össze: Míg a válaszadó hallgatók 68%-a vett részt kötelező szakmai gyakorlaton (14. ábra), addig szakmai munkát (15. ábra) a végzettek mindössze 57%-a végzett tanulmányai alatt.² Az említett különbség a Tanítóképző Főiskolai Kar esetében a legmagasabb, ahol bár a volt hallgatók 97%-a vett részt szakmai gyakorlaton, a végzéskor a tanulmányokhoz köthető, kifejezetten szakmai munkavégzésről csupán 74% számolt be közülük. Ez nagy valószínűséggel annak tulajdonítható, hogy a pedagógusképzési területen szakmai munkát már eleve csak szakirányú oklevéllel (diplomával) lehet végezni. Az Állam- és Jogtudományi Kar válaszadói esetében ugyanakkor a végzettek 67%-a szerzett tanulmányai alatt releváns munkatapasztalatot.

² Az Oktatási Hivatal központi DPR kérdőíve nem kérdez rá arra, hogy a kötelező szakmai gyakorlat során végzett munka mennyiben kötődik a tanulmányok szakterületéhez, ezért pontosabb adataink azok tényleges szakmai tartalmáról sajnos nincsenek. Viszont a TFK és a BTK képzéseiben a szakmai (pl. a pedagógusképzésben az iskolai) gyakorlat tartalma nagyon szorosan kötődik a majdani végzettséghez.

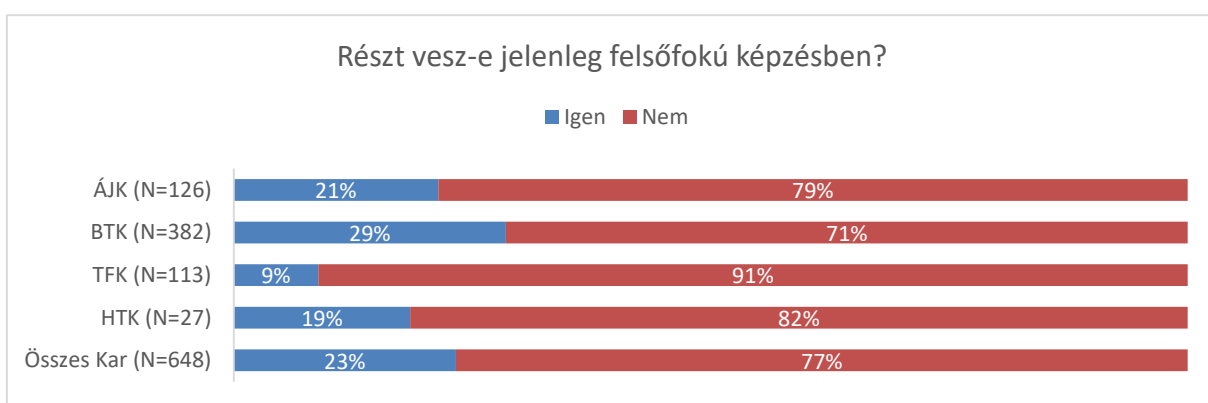
16. ábra. Végzettsége megszerzése előtt (felsőfokú tanulmányai közben, vagy azelőtt) végzett-e nem szakmai munkát?

A munkatapasztalat a tanulmányok befejezését megelőzően gyakori esetben nem szakmai munkához is kötődik. Nem szakmai munkatapasztalatot (16. ábra) a válaszadók 60%-a szerzett. Az ilyen jellegű tapasztalat leggyakrabban az Állam- és Jogtudományi Kar végzettjei körében (67%), ugyanolyan arányban volt jellemző a Tanítóképző Főiskolai Kar és a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatói körében (59%), ez az érték csak 1%-kal kevesebb a Hittudományi Kar esetében.

A végzettek 15%-a dolgozott már külföldön, jelentős részük külföldi tanulmányai mellett, bevételeinek kiegészítése céljával. A külföldi szakmai gyakorlaton részt vett egykori hallgatók aránya 3%, melyben nem figyelhetünk meg érdemi kari szintű eltéréseket.

Továbbtanulás és továbbtanulási szándékok a diploma után

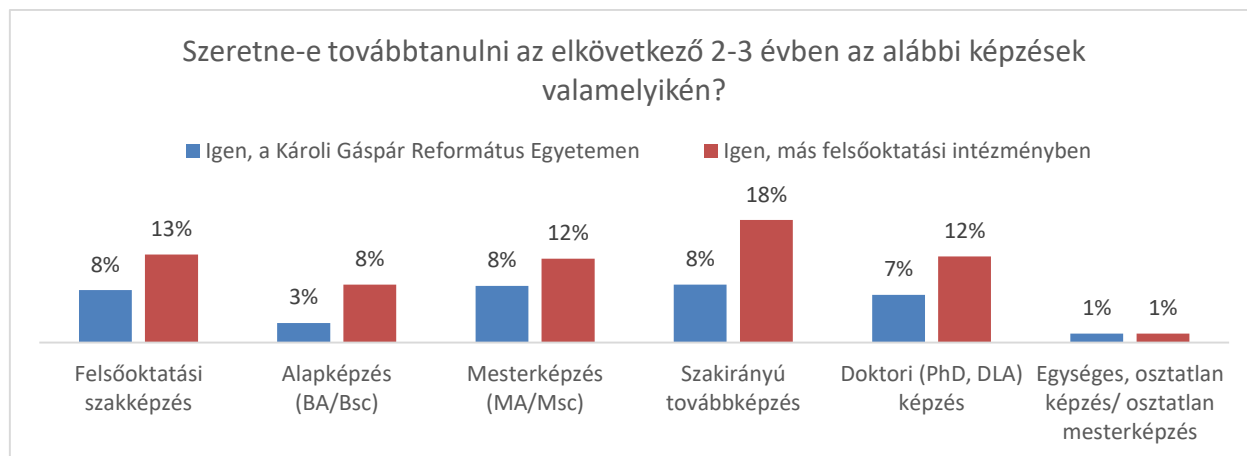
A Diplomás Pályakövetési Kutatás keretében nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a végzettek egy része tanulmányainak befejezését követően a munkaerőpiacra való kilépés helyett a továbbtanulást választja. (Nem mellesleg a Károli Gáspár Református Egyetemen végzettek 42%-a már a jelen kérdőíves megkeresés alapját jelentő képzés megkezdése előtt is rendelkezett felsőfokú végzettséggel.)

17. ábra. Résztt vesz-e jelenleg felsőfokú képzésben?

A DPR kérdőív válaszadóinak 23%-a vesz jelenleg részt felsőfokú képzésben (17. ábra). A továbbtanulás elsősorban a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatóit jellemzi (29%), a legkisebb arányban pedig a Tanítóképző Főiskolai Kar válaszadói tanulnak jelenleg a felsőoktatásban (9%).

Az elkövetkező 2-3 évben sokan terveznek további felsőoktatási tanulmányokat folytatni (18. ábra). A válaszadók között a legnépszerűbb továbbtanulási formák a szakirányú továbbképzések (26%), valamint a felsőoktatási szakképzések (21%). Mindkettő képzésnél az összes válaszadó 8-8%-a gondolkodik a Károli Gáspár Református Egyetemen történő továbbtanulásban.

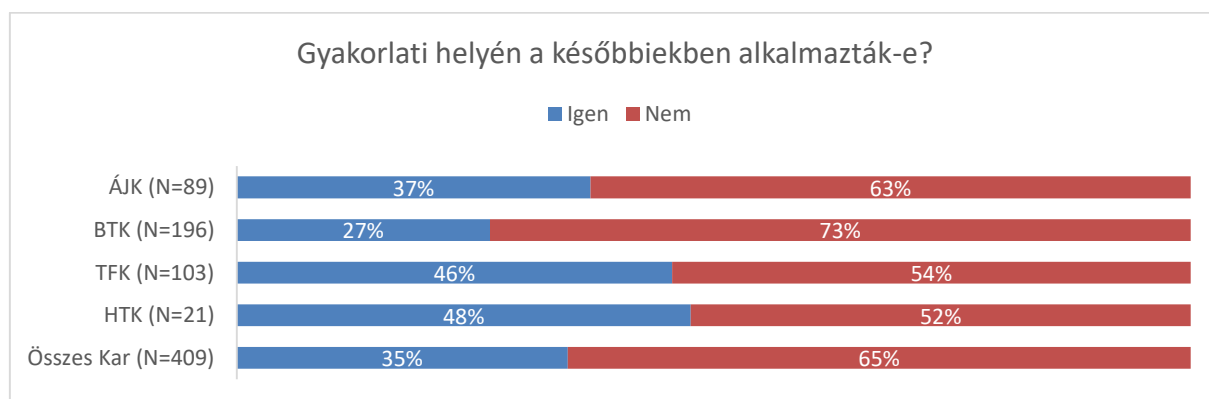
18. ábra. Szeretne-e továbbtanulni az elkövetkező 2-3 évben az alábbi képzések valamelyikén?

III. Munkaerő-piaci helyzetkép

A végzetek munkaerő-piaci helyzetének rendszeres felmérése a Diplomás Pályakövetési Rendszer működtetésének legfontosabb eleme. A kérdőív egyrészt tartalmaz egy, az abszolutoriumot követő munkavállalás folyamatára vonatkozó kérdésblokkot, melyet egy munkaerő-piaci életútra vonatkozó kérdéssor, majd egy jelenlegi munkaerő-piaci pozícióra vonatkozó blokk követ. A fejezet célja ezen kérdések mentén a volt hallgatók munkaerő-piaci jellemzőinek bemutatása, majd a legfontosabb összefüggések feltárása.

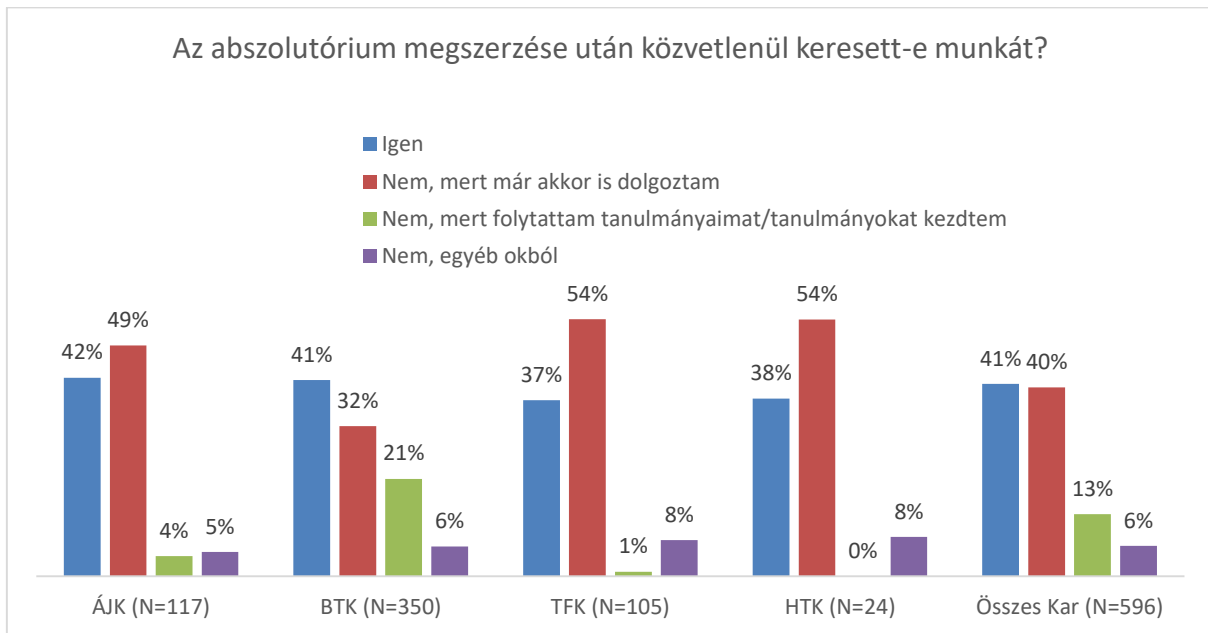
Munkaerő-piaci pozíció a végzést követően

A szakmai gyakorlat fontos belépő lehet a munkaerőpiacra. A válaszadók 35%-a jelölte meg, hogy korábbi szakmai gyakorlati helyén később alkalmazták (19. ábra). Az említett arány a Tanítóképző Főiskolai Kar és a Hittudományi Kar esetében a legmagasabb (46, illetve 48%), a Bölcsészettudományi Kar kitöltői között pedig a legalacsonyabb (27%).

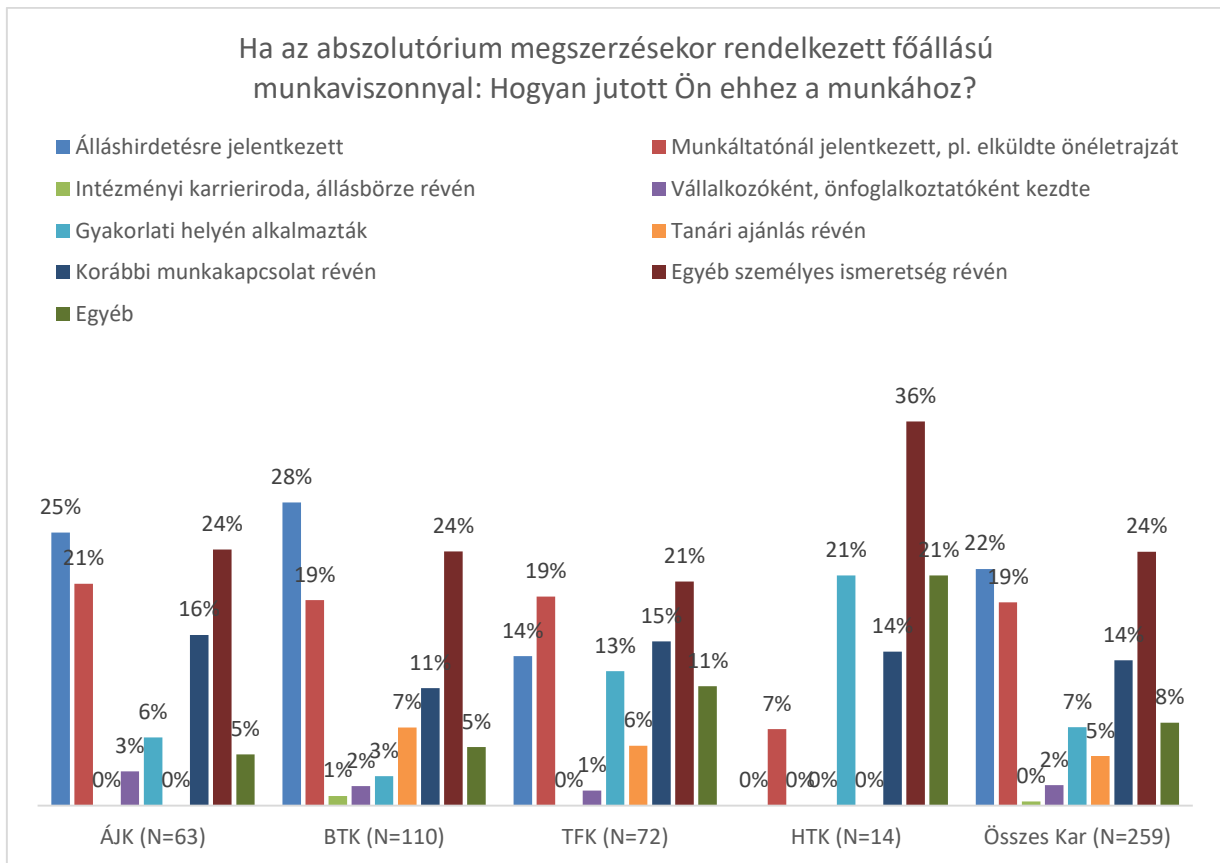

19. ábra. Gyakorlati helyén a későbbiekben alkalmazták-e?

Az abszolutórium megszerzésekor a válaszadó volt hallgatók 43%-a már rendelkezett állással (20. ábra), s ezért nem keresett az abszolutórium megszerzését követően közvetlenül munkát. A volt hallgatók további 13%-a továbbtanulás, 6%-a pedig egyéb okok miatt nem keresett munkát. A munkával már rendelkezők aránya – 54%-os értékkel – a Tanítóképző Főiskolai és a Hittudományi Karon, a továbbtanulók aránya pedig a Bölcsészettudományi Kar végzettjei között (21%) volt a legmagasabb. A munkát keresők aránya az Állam-és Jogtudományi Karon volt a legmagasabb.

20. ábra. Az abszolutórium megszerzése után közvetlenül keresett-e munkát?

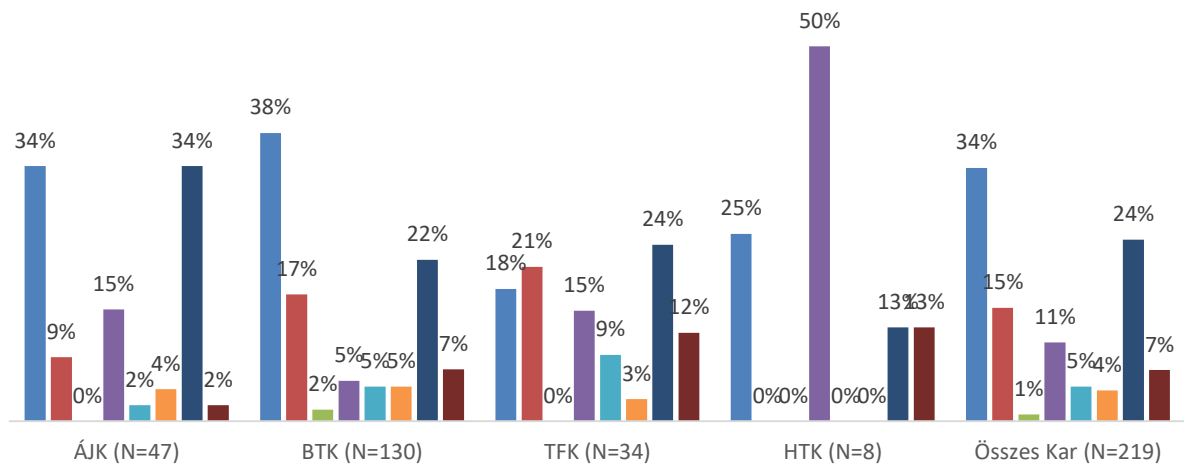

21. ábra. Ha az abszolutórium megszerzésekor rendelkezett főállású munkaviszonnyal: Hogyan jutott Ön ehhez a munkához?

A végzett hallgatók között azok, akik az abszolutórium idején már rendelkeztek munkaviszonnyal, legtöbbször (24%) személyes ismeretség révén jutottak munkájukhoz, valamint álláshirdetés útján (22%), ezeket a munkáltatónál való jelentkezés (pl. önéletrajz elküldés) követett (19%). Releváns volt még az előbbieket mellett a korábbi munkakapcsolat (14%), illetve a gyakorlati helyen történő alkalmazás is (7%). Míg az álláshirdetésre való jelentkezés a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatói között volt magasabb (28%), addig az egyéb személyes ismeretség révén való állászerzés a Hittudományi Karon volt az átlagnál jellemzőbb (36%). A Tanítóképző Főiskolai Kar végzéskor már állásban lévő hallgatói között az átlagnál többen voltak, akik munkáltatóknál való jelentkezéssel (21%) vagy a gyakorlati helyen való alkalmazással (15%) jutottak munkához. (A gyakorlati helyen történő alkalmazási arányról a 19. ábra ad reális képet, hiszen ott csak azokat kérdeztük, akiknél a képzés része volt a szakmai gyakorlat.)

Ha az abszolutórium megszerzésekor nem rendelkezett főállású munkaviszonnyal: Hogyan jutott az abszolutórium utáni első munkájához?

- Álláshirdetésre jelentkezett
- Munkáltatónál jelentkezett, pl. elküldte önéletrajzát
- Intézményi karrieriroda, állásbörze révén
- Gyakorlati helyén alkalmazták
- Tanári ajánlás révén
- Korábbi munkakapcsolat révén
- Egyéb személyes ismeretség révén
- Egyéb

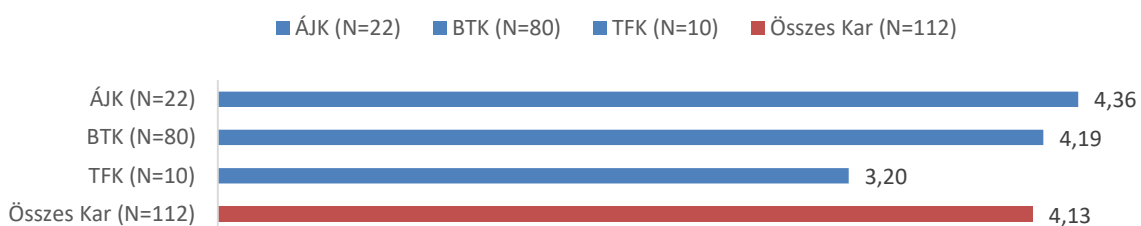

22. ábra. Ha az abszolutórium megszerzésekor nem rendelkezett főállású munkaviszonnyal: Hogyan jutott az abszolutórium utáni első munkájához?

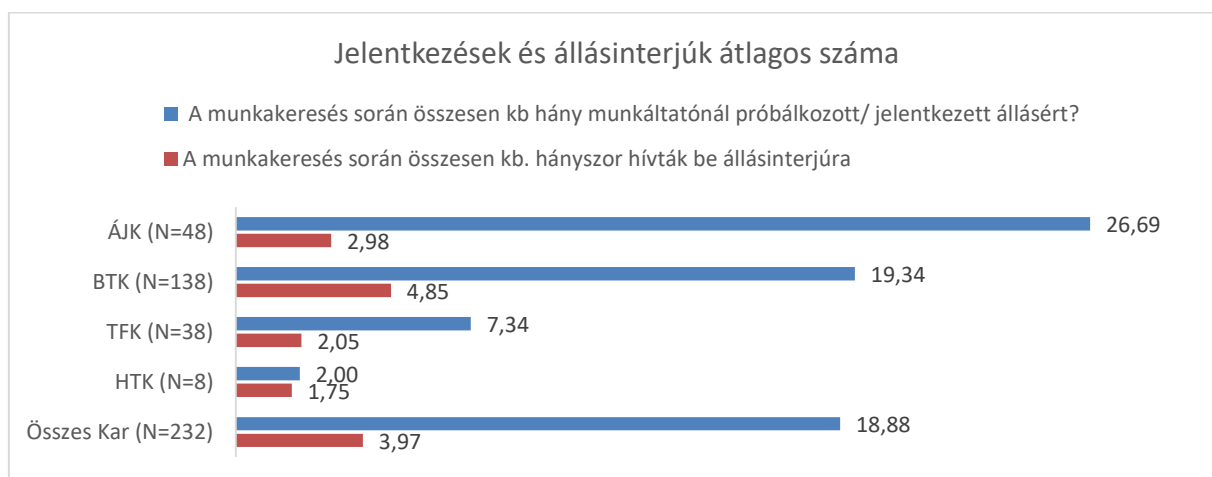
A végzett hallgatók között azoknál, akik az abszolutórium idején még nem rendelkeztek munkaviszonnyal (22. ábra), a munkahely keresésekor a már munkában állóknál is lényegesen kiugróbb volt az álláshirdetések jelentősége (34%). Hasonlóképp nagyobb volt az egyéb személyes kapcsolatok jelentősége is (24%), míg a munkáltatónál történő közvetlen jelentkezés aránya alacsonyabb volt (15%). Kari bontásban az álláshirdetésekre való jelentkezés a Bölcsészettudományi Kar végzettjeit (38%), az egyéb személyes ismeretség útján álláshoz jutás az Állam- és Jogtudományi Kar válaszadóit (34%) jellemezte, a gyakorlati helyen való alkalmazás – már az abszolutóriumot követően – a Hittudományi Kar volt hallgatói körében volt a leginkább jellemző (50%).

Az abszolutóriumot követően állást kereső hallgatók átlagosan 4,13 hónapig keresték első munkájukat (23. ábra). A keresési folyamat a leghosszabb – átlagosan 4,36 hónappal – az Állam és Jogtudományi Kar végzettjei között volt, míg a legrövidebb álláskeresés – 3,20 hónapos átlaggal – a Tanítóképző Főiskolai Kar kitöltőit jellemezte.

Abszolutórium után összesen hány hónapig kereste első munkáját?

23. ábra. Abszolutórium után összesen hány hónapig kereste első munkáját?

24. ábra. Jelentkezések és állásinterjúk átlagos száma

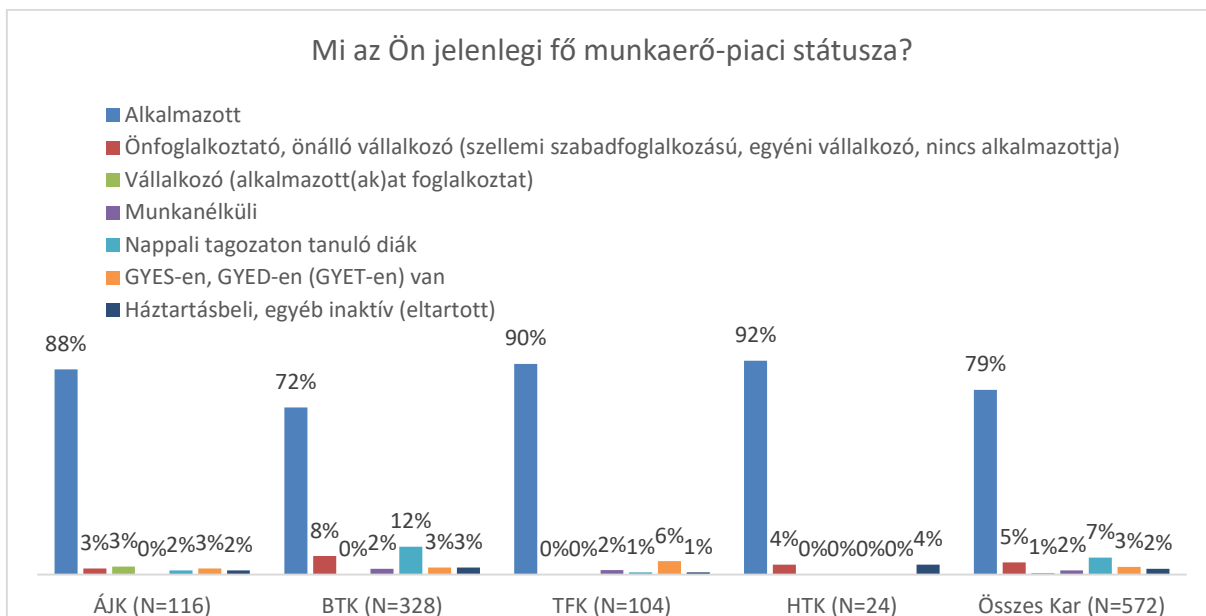
A munkakeresés folyamán a Károli Gáspár Református Egyetem egykori hallgatói átlagosan 18,88 helyre adtak be jelentkezést, míg állásinterjúra átlagosan 3,97 esetben hívták be őket (24. ábra). A jelentkezések – s egyben az állásinterjúk száma – a Tanítóképző Főiskolai Kar végzettjei esetében volt a legalacsonyabb, átlagosan 7,34 helyre adtak be jelentkezést, s 2,05 helyre hívták be őket interjúra. A legtöbbet az Állam- és Jogtudományi Kar végzett hallgatói próbálkoztak az álláskereséssel, akik átlagosan 26,69 helyre adtak be jelentkezést, miközben mindössze átlagosan 2,98 állásinterjúra hívták őket.

Munkaerő-piaci életút és az aktuális munkaerő-piaci helyzet

A Diplomás Pályakövetés Rendszerének a végzettek elhelyezkedési lehetőségeinek vizsgálata mellett a volt hallgatók munkaerő-piaci életútjának a további követése is a céljai közé tartozik. A munkaerő-piaci életút kérdései alapvetően a végzettség megszerzése óta való esetleges munkanélküliségre, illetve a külföldi munkavállalásra, valamint az ezekkel kapcsolatos tervekre vonatkoztak. A jelenlegi munkaerő-piaci helyzetre vonatkozó kérdések többek között kitérnek a munkaerő-piaci státusz mellett a munkaviszonyra, a tanulmányok folyamán megszerzett készségek alkalmazására, az ellátott munkához szükséges képzettségi szintre, valamint a munkahelyként szolgáló vállalat méretére, tulajdonviszonyaira, ágazatára egyaránt. A kérdőív mindezek mellett az aktuális nettó jövedelmekre is rákérdez.

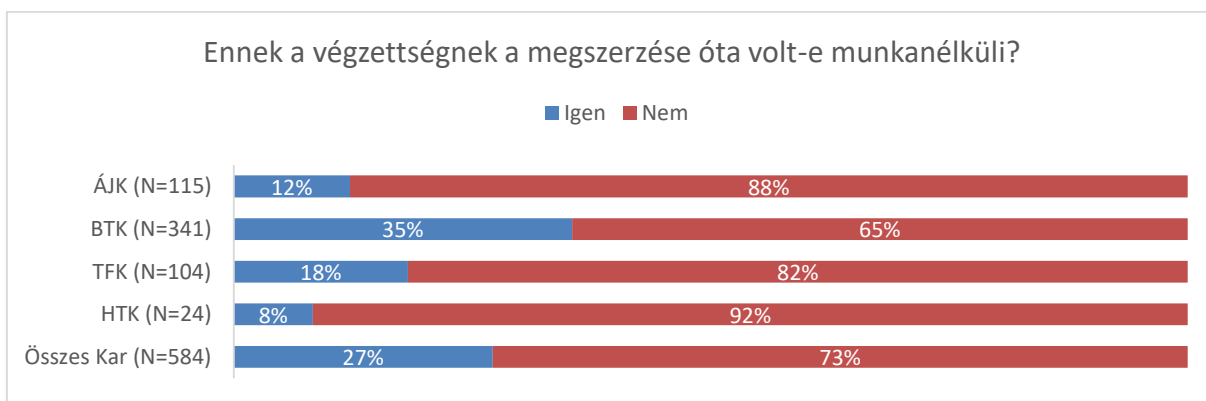
Munkanélküliség az életpálya folyamán

A kérdőívet kitöltő hallgatók aktuális munkaerő-piaci státuszuk alapján (25. ábra) mindössze 2%-a munkanélküli. Míg a Bölcsészettudományi Kar végzettjeinek és a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatóinak 2%-a volt a kérdőív kitöltésekor munkanélküli, addig az Állam- és Jogtudományi és a Hittudományi Kar válaszadói között senki nem jelölte meg a munkanélküliséget mint munkaerő-piaci státuszt.

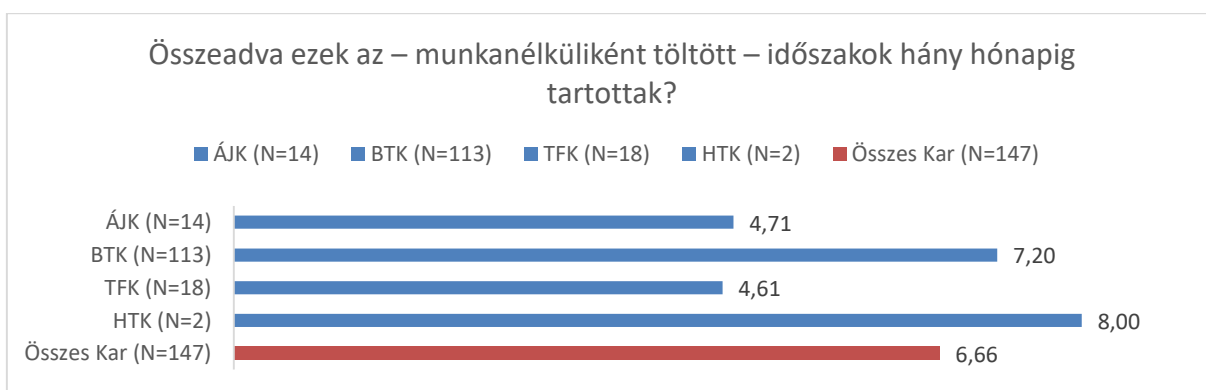

25. ábra. Mi az Ön jelenlegi fő munkaerő-piaci státusza?

A munkanélküliség jelenlegi alacsony aránya a végzett hallgatók körében azonban nem jelenti azt, hogy eddigi munkaerő-piaci életpályájuk folyamán a volt hallgatók egy része ne találkozott volna a munkanélküliséggel mint élethelyzettel (26. ábra). A Károli Gáspár Református Egyetemen megszerzett végzettségük óta a válaszadó hallgatók 28%-a volt már bevallása szerint munkanélküli. A legmagasabb arányban a Bölcsészettudományi Kar válaszadói (35%), a legalacsonyabb arányban pedig a Hittudományi Kar (8%) és az Állam-és Jogtudományi Kar végzettjei (12%) számoltak be korábbi munkanélküli státuszukról.

26. ábra. Ennek a végzettségnek a megszerzése óta volt-e munkanélküli?

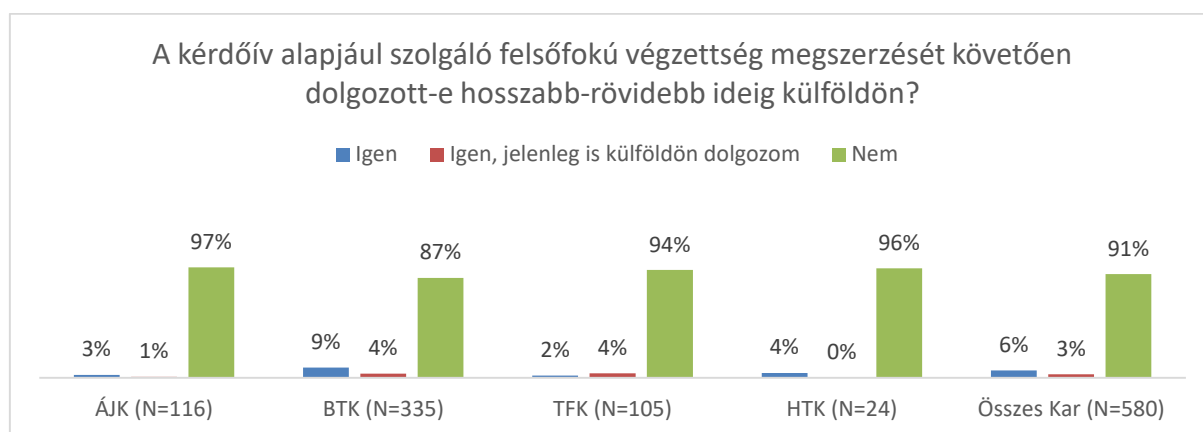

27. ábra. Összeadva ezek az – munkanélküliként töltött – időszakok hány hónapig tartottak?

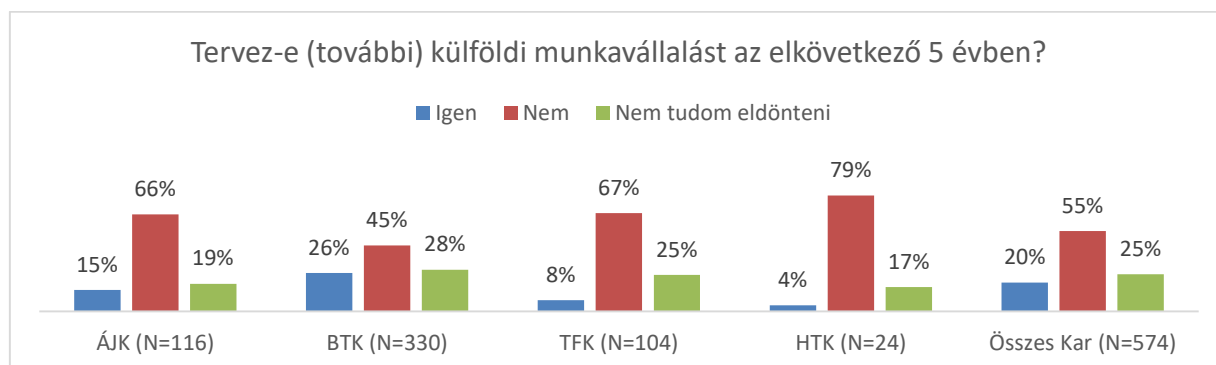
A munkanélküliként töltött időszakok összesített hosszának átlaga az érintett válaszadók körében 6,64 hónap volt. A leghosszabb ideig (7,20 hónap) átlagosan a Bölcsészettudományi Kar érintett válaszadói, legrövidebb ideig (4,61 hónap) pedig a Tanítóképző Főiskolai Kar érintett kitöltői voltak munkanélküliek (27. ábra).

Külföldi munkavállalás – jelen helyzet és jövőbeli tervek

A Diplomás Pályakövetés felmérése kiter a külföldi munkavállalás rendre növekvő relevanciájú kérdéskörére is. A kérdőív válaszadóinak 6%-a végzettségének megszerzését követően már dolgozott hosszabb-rövidebb ideig külföldön (28. ábra), s a válaszadók 3%-a jelenleg is külföldön végez munkát. A külföldi munkavállalás leginkább a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatóit érinti (13%), legkevésbé pedig az Állam- és Jogtudományi és a Hittudományi Kar végzettjei között (4%) releváns.

28. ábra. A kérdőív alapjául szolgáló felsőfokú végzettség megszerzését követően dolgozott-e hosszabb-rövidebb ideig külföldön?

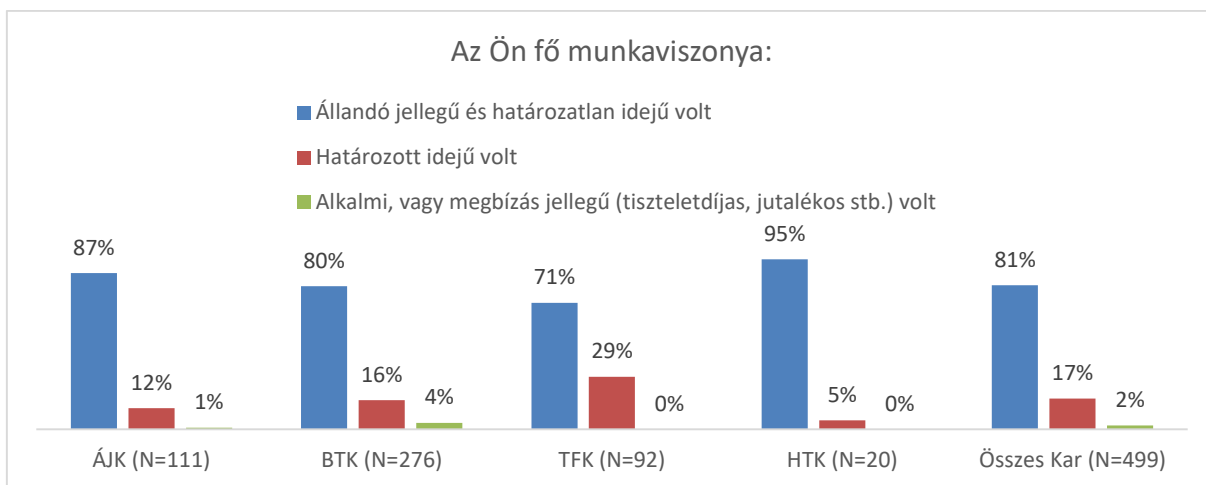
29. ábra. Tervez-e (további) külföldi munkavállalást az elkövetkező 5 évben?

Arra a kérdésre, hogy az elkövetkező 5 évben terveznek-e (további) külföldi munkavállalást (29. ábra), a válaszadó volt hallgatók mindössze 55%-a válaszolt nemmel, miközben a megkérdezettek 20%-a igennel felelt. A külföldi munkavállalást 5 éves időtávban tervezők aránya a Bölcsészettudományi Kar végzettjei között a legmagasabb (26%), míg Hittudomány Kar válaszadói között (4%) a legalacsonyabb. A külföldi munkavállalás egyértelmű elvetése – 79%-os aránnyal – azonban szintén a Hittudományi Kar válaszadói között a legmagasabb, valamint a Tanítóképző Főiskolai Karnál 67%-al. Ezek az arányok természetesen jórészt a

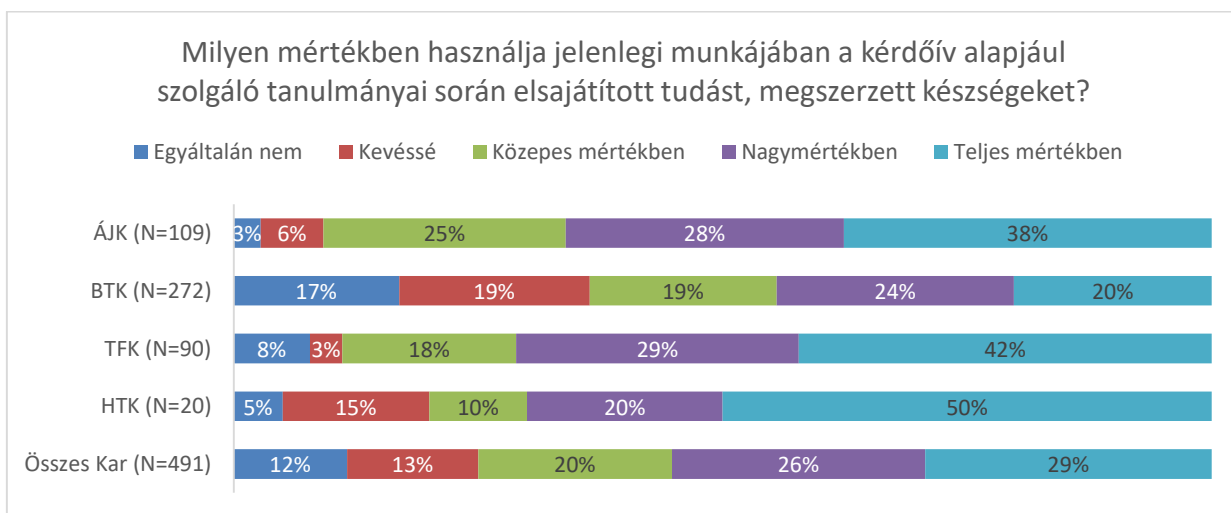
különböző karok képzései közötti különbségeknek tudhatóak be; míg a Bölcsészettudományi Karon például jelentős az idegennyelv-szakos hallgatók száma, addig az Állam- és Jogtudományi Karon pl. a jogászképzésben szerzett tudás jórészt csak Magyarországon kamatoztatható, akárcsak pl. a Tanítóképző Főiskolai Karon szerzett tanítói, óvodapedagógusi vagy diakóniai képesítés.

A jelenlegi munkaerő-piaci helyzet

A Károli Gáspár Református Egyetem egykori hallgatóinak 81%-a jelenleg állandó jellegű és határozatlan idejű munkaviszonnyal rendelkezik (30. ábra). Az említett munkaviszony leginkább a Hittudományi Kar (95%) és az Állam- és Jogtudományi Kar végzettjeit jellemzi (87%), míg a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatói közül csak 71%-nak van állandó jellegű és határozatlan idejű státusza. Utóbbiak között a határozott idejű munkaviszonnyal rendelkezők aránya 29%-os. Az alkalmi, vagy megbízás jellegű (tiszteletdíjas, jutalékos) munkaviszony jellemzi a Bölcsészettudományi Kar válaszadóinak 4%-át.

30. ábra. A munkaviszony típusa kari bontásban

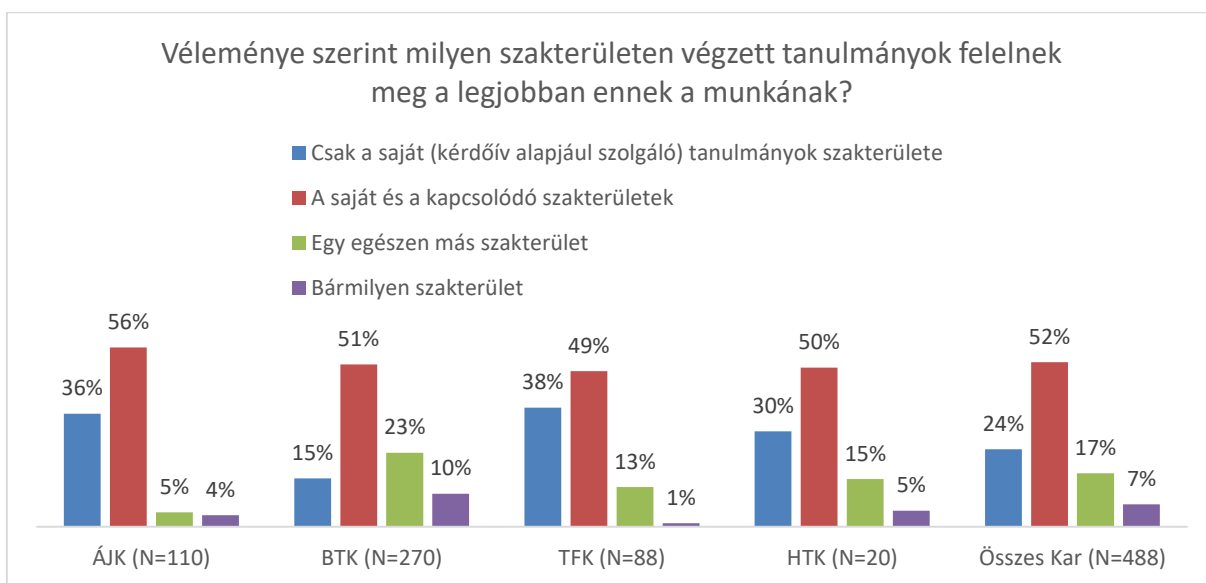

31. ábra. Milyen mértékben használja jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket?

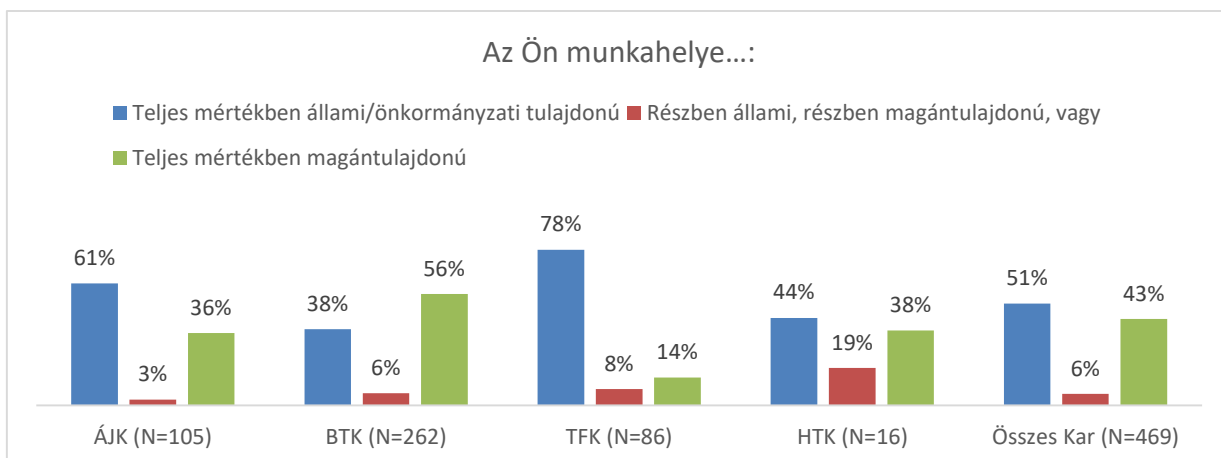
Arra a kérdésre, hogy a jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást és megszerzett készségeket milyen mértékben használja (31. ábra), a

válaszadók 29%-a felelte azt, hogy teljes mértékben, s további 26%-a válaszolta, hogy nagy mértékben. Ezzel szemben a kérdőívet kitöltők 23%-a nem, vagy csak kevéssé használja az érintett tanulmányai folyamán megszerzett tudást és készségeket munkájában. A megszerzett tudás és készségek teljes mértékben való alkalmazása leginkább a Hittudományi Kar (50%) és a Tanítóképző Főiskolai Kar (42%), legkevésbé pedig a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatóit (20%) jellemzi.

A jelenlegi munkája szempontjából a válaszadó volt hallgatók 24%-a válaszolta, hogy annak csak a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányok szakterülete, további 52%-a pedig, hogy a saját és kapcsolódó szakterületek felelnek meg (32. ábra). A Károli Gáspár Református Egyetemen végzett hallgatóknak tehát 76%-a végez teljesen vagy részben szakmai munkát. Az említett arány az Állam- és Jogtudományi Kar (92%), valamint a Tanítóképző Főiskolai Kar (87%) esetében a legmagasabb, melyektől összesítve 66%-os aránnyal a Bölcsészettudományi Karon végzett válaszadók aránya némileg elmarad. Ez is mutatja, hogy a bölcsészettudományi képzési terület inkább általánosabb, mint túlságosan specifikus tudást ad át a hallgatóknak.

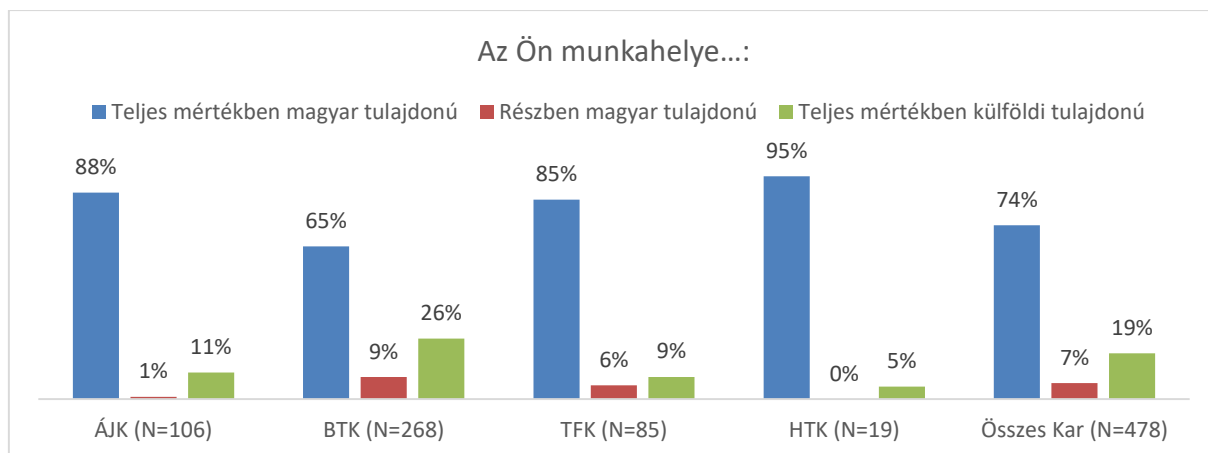
32. ábra. Véleménye szerint milyen szakterületen végzett tanulmányok felelnek meg a legjobban ennek a munkának?

33. ábra. A munkahely tulajdonviszonyai kari bontásban

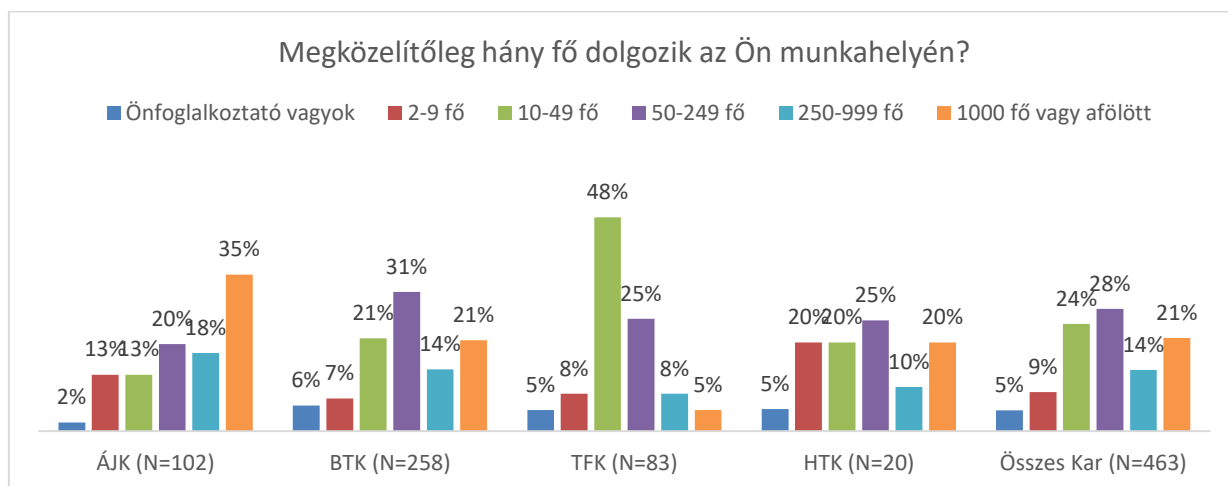
A végzett hallgatók jelenlegi munkahelyei között a tulajdonviszony szempontjából (33. ábra) a teljes mértékben magántulajdonúak – 43%-os arányukkal – enyhén lemaradnak a teljes mértékben állami vagy önkormányzati tulajdonban álló munkáltatóktól (51%). Általánosan

jellemző, hogy a Tanítóképző Főiskolai Kar és az Állam- és Jogtudományi Karon végzett válaszadók inkább állami/önkormányzati tulajdonú (78%, illetve 61%), míg a Bölcsészettudományi Karon végzettek 56%-a teljes mértékben magántulajdonú munkáltatóknál dolgoznak.

34. ábra. A munkahely nemzeti tulajdonviszonyai kari bontásban

A tulajdonos hazai vagy külföldi voltát tekintve (34. ábra) az intézményünkben végzett válaszadók 74%-a dolgozik magyar tulajdonú, 19%-a külföldi tulajdonú, további 7%-a pedig vegyes, részben magyar, részben pedig külföldi tulajdonú munkáltatóknál. A külföldi tulajdonú munkáltatóknál legnagyobb arányban – az angol nyelvet is legnagyobb arányban ismerő – Bölcsészettudományi Kar volt hallgatói dolgoznak (26%), míg legkisebb arányban a Hittudományi Kar (5%) és a Tanítóképző Főiskolai Kar hallgatói (9%). Utóbbiak körében a magyar tulajdonú munkáltatók aránya 85%. Az utóbb említett arány a Hittudományi Karon végzett hallgatók körében a legmagasabb (95%).

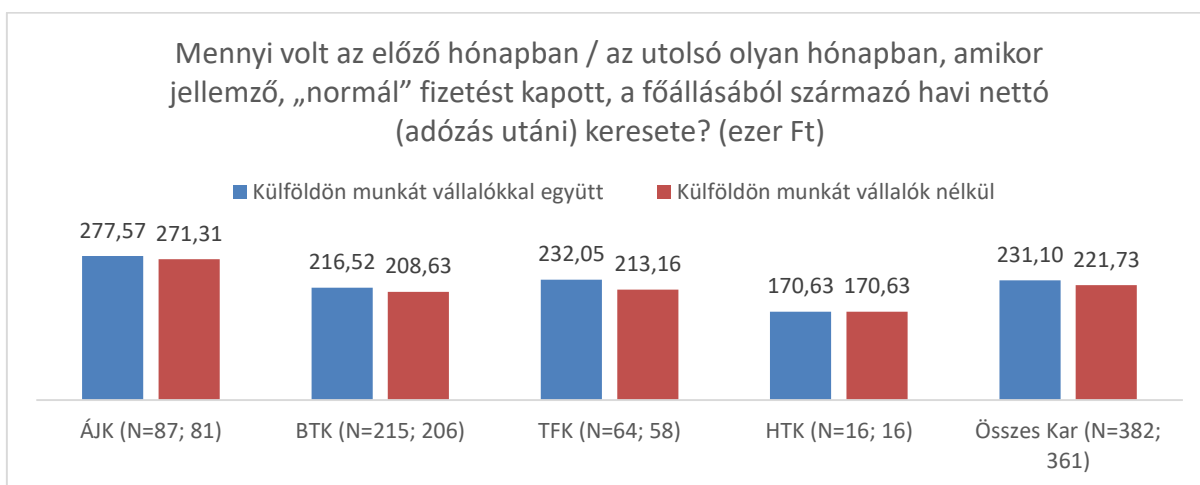
35. ábra. Megközelítőleg hány fő dolgozik az Ön cégénél?

A munkát adó cég méretét illetően is érdemi eltérések figyelhetők meg kari szinten a válaszadók körében. Míg összességében a válaszadók eloszlása intézményi szinten a kisebb, közepes és nagy létszámú cégeket illetően megközelítőleg kiegyensúlyozott, addig az Állam- és Jogtudományi Kar válaszadó végzett hallgatóinak 15%-a kimondottan kis, 10 fő alatti cégeknél, 35%-a pedig kifejezetten nagy, 1000 fő vagy afölötti munkavállalói létszámú cégnél dolgozik. Ezzel szemben a Bölcsészettudományi és a Tanítóképző Főiskolai Kar végzettjei

inkább a közepes munkavállalói létszámú cégeknél dolgoznak; míg előbbi esetében a nagyvállalatoknál dolgozók aránya 21%, utóbbi tekintetében mindössze 5%.

Jövedelmi viszonyok a képzések összefüggéseiben

A diplomás pályakövetési kutatások leginkább figyelemmel kísért pontja a végzett hallgatók jövedelmi viszonyainak vizsgálata. A nettó fizetések vizsgálatánál fontos, hogy figyelembe vegyük azt a – jelen tanulmány korábbi szakaszában is bemutatott – jelenséget, hogy a válaszadó volt hallgatók növekvő hányada külföldön szerzi jövedelmét. Ennek okán valamennyi kimutatásnál külön vizsgáltuk a teljes végzeti kör fizetésének átlagát, valamint a csak Magyarországon munkát vállalók kereseteinek átlagát. Fontos megemlíteni, hogy a Hittudományi Kar esetében e kettő között nem volt eltérés, ugyanis nem volt a válaszadók között olyan, aki külföldön dolgozna jelenleg.

36. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) – kari bontásban (Kék oszlop: külföldön munkát vállalókkal együtt. Piros oszlop: külföldön munkát vállalók nélkül.)

Szakok szerint vizsgálva a főállásból származó nettó jövedelmeket (37. ábra), fontos előzetesen felhívni a figyelmet arra, hogy egyes szakokon a válaszadó végzett hallgatók száma alacsony, az esetek többségében a 10 főt sem éri el. Az alacsony szakonkénti létszám okán márpedig jelentős lehet a kiugró értékek torzító hatása.

Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft)				
Szak	Külföldön munkát vállalókkal együtt / N		Külföldön munkát vállalók nélkül / N	
emberi erőforrások alapképzési szak	138,44	9	138,44	9
jogász egyetemi képzés	407,63	8	417,57	7
jogász osztatlan képzés	280,60	70	273,95	65
ÁJK szakok összesen	275,56	87	276,66	81

anglisztika alapképzési szak	246,11	27	249,80	25
anglisztika mesterképzési szak	200,00	1	200,00	1
angoltanár és magyar mint idegen nyelv tanár mesterképzési szak	80,00	2	80,00	2
angoltanár és magyartanár mesterképzési szak	202,00	2	202,00	2
angoltanár mesterképzési szak	275,90	10	275,90	10
germanisztika [néderlandisztika] alapképzési szak	208,33	3	208,33	3
germanisztika [német] alapképzési szak	323,33	3	343,00	2
japanológia mesterképzési szak	284,00	4	284,00	4
keleti nyelvek és kultúrák [japán] alapképzési szak	176,45	11	176,45	11
kommunikáció és médiatudomány alapképzési szak	240,90	10	212,38	8
kommunikáció- és médiatudomány mesterképzési szak	266,00	3	266,00	3
magyar alapképzési szak	242,71	7	169,83	6
magyar mint idegen nyelv tanára mesterképzési szak	350,00	1	350,00	1
magyar nyelv és irodalom egyetemi alapképzés	273,50	4	273,50	4
magyartanár és magyar mint idegen nyelv tanára mesterképzési szak	142,25	4	142,25	4
magyartanár és történelemtanár mesterképzési szak	190,00	1	190,00	1
magyartanár mesterképzési szak	281,00	3	281,00	3
néderlandisztika mesterképzési szak	270,00	1	270,00	1
német nyelv, irodalom és kultúra mesterképzési szak	256,25	4	256,25	4
némettanár és magyar mint idegen nyelv tanára mesterképzési szak	522,50	2	270,00	1
némettanár mesterképzési szak	256,67	3	256,67	3
pszichológia alapképzési szak	187,94	18	187,94	18
pszichológia mesterképzési szak	165,35	20	163,53	19
szabad bölcsészet alapképzési szak	193,33	3	193,33	3
színháztudomány mesterképzési szak	252,80	5	184,50	4
szociológia alapképzési szak	187,70	20	187,70	20
tanári [2 félév [angoltanár] mesterképzési szak	251,33	6	251,33	6
tanári [2 félév [magyartanár] mesterképzési szak	209,00	6	209,00	6
tanári [2 félév [némettanár] mesterképzési szak	240,75	4	240,75	4

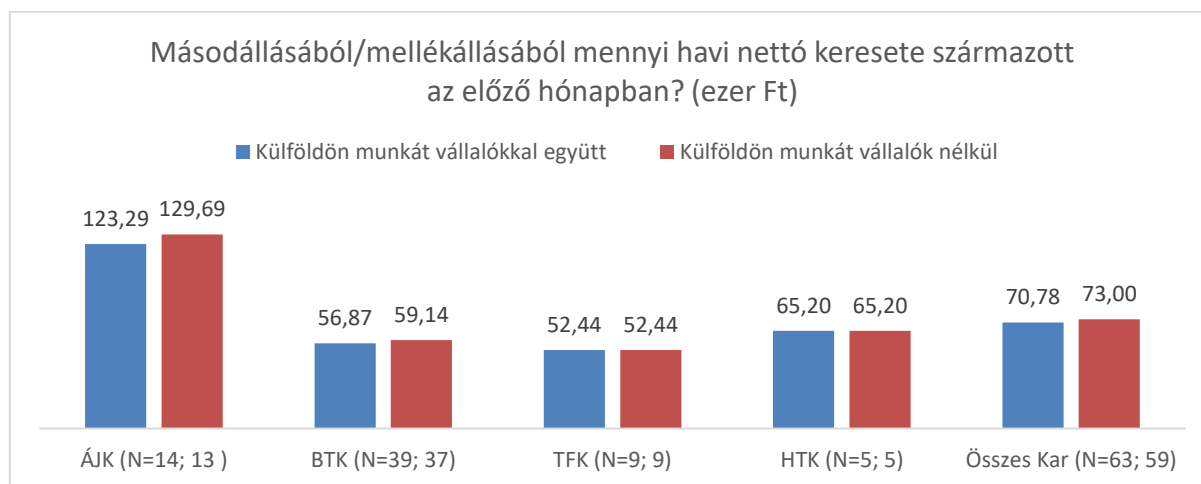
tanári [2 félév [történelemtanár] mesterképzési szak	264,50	2	264,50	2
tanári [3 félév [angoltanár] mesterképzési szak	207,50	2	207,50	2
tanári [3 félév [történelemtanár] mesterképzési szak	219,50	2	219,50	2
tanári [5 félév [angoltanár; magyar mint idegen nyelv tanára] mesterképzési szak	167,00	1	167,00	1
tanári [5 félév [némettanár; magyar mint idegen nyelv tanára] mesterképzési szak	60,50	2	60,50	2
terminológia mesterképzési szak	284,50	2	284,50	2
történelem alapképzési szak	120,63	8	120,63	8
történelem egyetemi alapképzés	240,00	1	240,00	1
történelem mesterképzési szak	191,33	3	191,33	3
történelemtanár és angoltanár mesterképzési szak	161,00	1	161,00	1
történelemtanár mesterképzési szak	211,00	1	211,00	1
vallástanár-nevelő MA (hittanár-nevelő)	248,00	1	248,00	1
vallástudomány mesterképzési szak	123,00	2	123,00	2
BTK szakok összesen	225,59	216	216,05	207
általános szociális munka főiskolai alapképzés	154,50	2	154,50	2
diakónia alapképzési szak	90,00	1	90,00	1
kántor alapképzési szak - Nagykovács	150,00	1	150,00	1
óvodapedagógus alapképzési szak	168,72	34	152,57	25
református hittanoktató alapképzési szak	232,75	16	232,75	16
református teológia-teológus	350,00	1	350,00	1
református teológus-lelkész	144,83	6	144,83	6
szociális munka alapképzési szak	270,21	10	270.2083	10
tanító alapképzési szak	254,45	17	159,09	11
TFK szakok összesen	201,72	88	179,22	73
református hittanoktató alapképzési szak	232,75	16	232,75	16
református teológia-teológus	350,00	1	350,00	1
református teológus-lelkész	144,83	6	144,83	6
vallástanár-nevelő MA	248,00	1	248,00	1
HTK szakok összesen	243,90	24	243,90	24

Összes szak	225,73	505	216,00	376
--------------------	---------------	------------	---------------	------------

37. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) – szakos bontásban

A főállásból származó nettó jövedelmek tekintetében is szemmel látható az előbb említett két érték (az összes és a csak hazai fizetések átlaga) közötti különbség (36. ábra). A válaszadó volt hallgatók főállásból származó havi nettó fizetéseinek átlaga intézményi szinten 225,730 Ft, míg az említett fizetési adat a külföldön munkát vállalókat nem számítva 216,000 Ft. Az Állam- és Jogtudományi Kar végzettjei körében – minek okán öt fizetését közlő külföldön dolgozó válaszadót foglal magába – a két érték közel azonos egymással, a főállásból származó átlagos havi nettó fizetésük 275,560 és 276,660 Ft. Kari szinten a fizetési rangsor második helyezettje a Hittudományi Kar, melynek hallgatói átlagosan 248,000 forintot keresnek havonta. A Bölcsészettudomány Kar, melynek válaszadó volt hallgatóinak átlagfizetése 225,59 Ft, a külföldön munkát vállalók nélkül pedig 216,05 Ft volt. A Tanítóképző Főiskolai Karon végzettek átlagkeresete a külföldön dolgozókkal együtt 201,720 Ft, nélkülük pedig 179,220 Ft.

A főállása mellett a válaszadók 19%-a másodállással vagy mellékállással is szert tesz jövedelemre. Arányuk a Hittudományi és a Bölcsészettudományi Kar válaszadói között a legmagasabb, 40-21%-os, az Állam- és Jogtudományi Kar esetében 18%-os, míg a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatói között mindössze 11%-os.

38. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) – kari bontásban

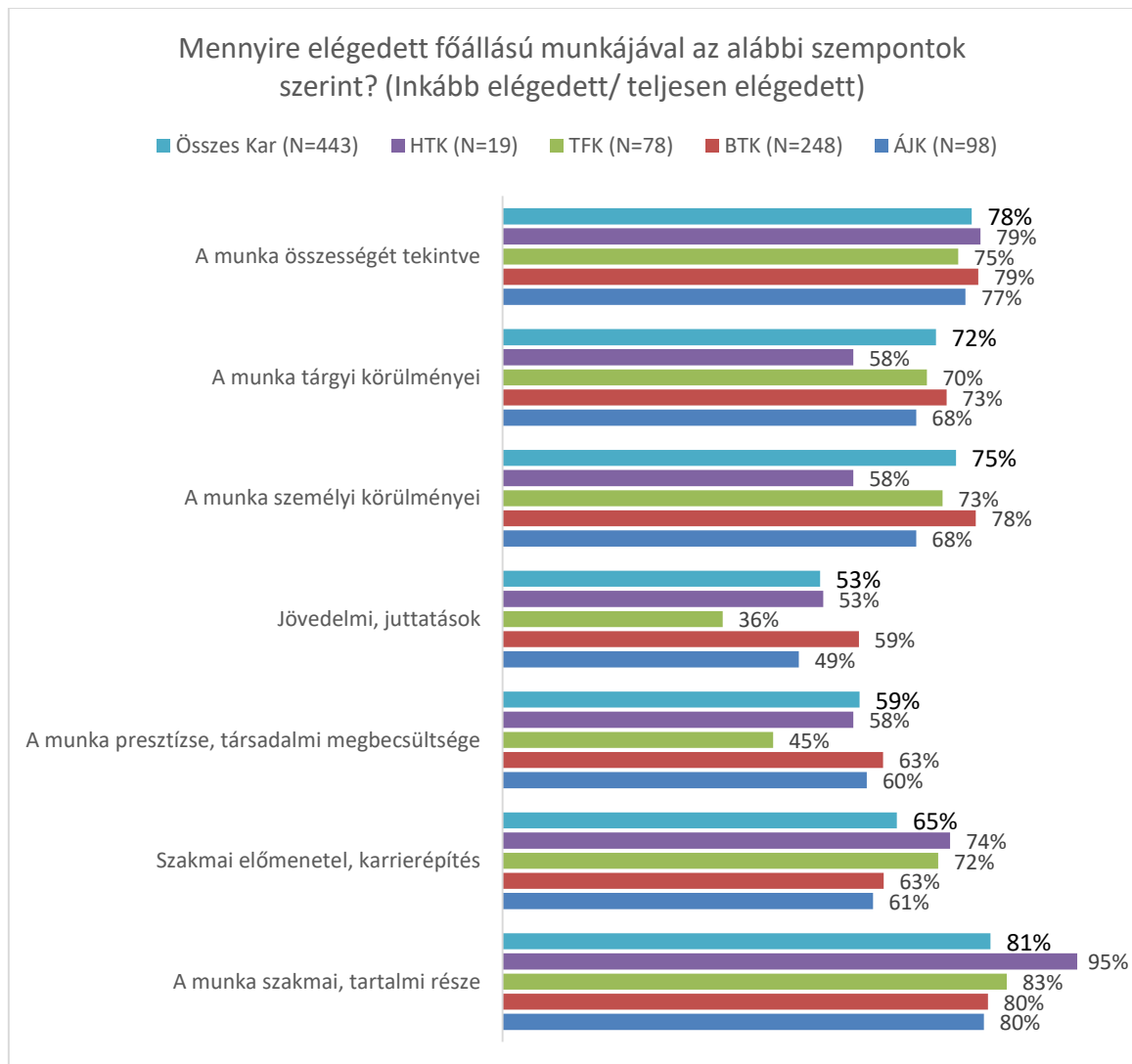
A másod- vagy mellékállásban szerzett átlagjövedelmek az Állam- és Jogtudományi Kar (123,290 Ft) körében a legmagasabbak, míg a Bölcsészettudományi Kar és a Tanítóképző Főiskolai Kar Magyarországon dolgozó volt hallgatói átlagosan 56,870 Ft és 52,440 Ft jövedelemhez jutnak másod- vagy mellékállásuk után.

Elégedettség a főállású munkával

A főállású munkával való elégedettség mérése szintén a Diplomás Pályakövetési Rendszer elemei közé tartozik. A DPR méri egyrészt a végzettek megelégedettségét a következőkkel

kapcsolatban: a munka szakmai, tartalmi része; szakmai előmenetel, karrierépítés; a munka presztízse és társadalmi megbecsültsége; jövedelmek és juttatások; a munka személyi körülményei; a munkatárgyi körülményei; valamint a munka összességét tekintve egyaránt.

A munka összességét tekintve a végzetek 78%-a jelölte meg, hogy inkább vagy teljesen elégedett főállású munkájával (39. ábra), s a válaszokban alig vannak kari szintű eltérések. A munka tárgyi feltételeivel a válaszadók 72%-a elégedett, hasonlóképp alacsony kari szintű eltérésekkel, akárcsak a munka személyi körülményeivel, amellyel a kitöltők 75%-a elégedett. Az elégedettek aránya a jövedelem és juttatások viszonylatában a legalacsonyabb, 53%-os, a Tanítóképző Főiskolai Kar volt hallgatói csak 36%-a elégedett a jövedelemmel. A munka megbecsültsége és társadalmi presztízse tekintetében a válaszadók 59%-a elégedett, azonban a Tanítóképző Főiskolai Kar esetében az említett arány pedig mindössze 45%. A szakmai előmenetellel és karrierépítéssel kapcsolatos elégedettségben nem tapasztalhatunk jelentős kari szintű eltéréseket: az átlagos elégedettségi arány ezzel kapcsolatban 64%-os. A munka szakmai, tartalmi részével való elégedettség azonban kari bontásban egységesen magas, 80-83%-os, azonban a Hittudomány Kar esetében 95%-os

39. ábra. Mennyire elégedett főállású munkájával az alábbi szempontok szerint? (Inkább elégedett/ teljesen elégedett)

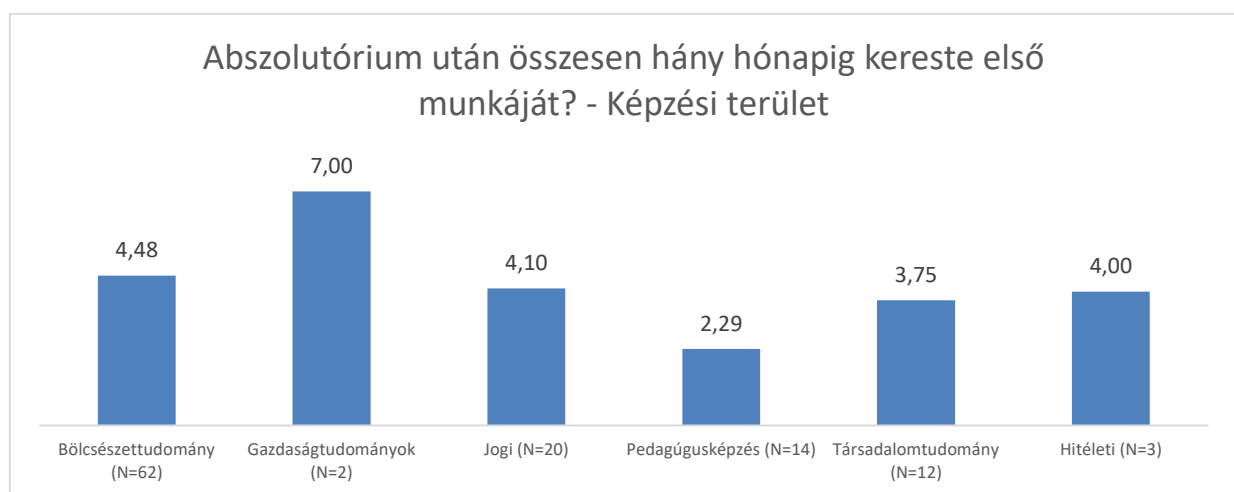
A munkaerő-piaci helyzet fontosabb befolyásoló tényezői

A végzetek munkaerő-piaci helyzetéről szóló leíró statisztikai elemzések mellett fontos megvizsgálnunk bizonyos összefüggéseket, amelyek mentén a kérdésblokkon belüli válaszok differenciálódhatnak. Az adatbázis méretéből és változóinak számából adódóan számos összefüggés vizsgálható, jelen tanulmány keretei között azonban csak néhány szignifikáns és releváns kapcsolatot tudunk feltárni. A fókuszálás érdekében a legfontosabb összefüggéseket négy kérdésre adott válasz vonatkozásában mutatjuk be:

1. Kiknek sikerült az abszolutórium után gyorsabban elhelyezkedniük?
2. Kik tudják inkább alkalmazni munkahelyükön a tanulmányaikat?
3. Kiket érintett eddigi pályájuk folyamán a munkanélküliség?
4. Kik számíthatnak magasabb fizetésekre?

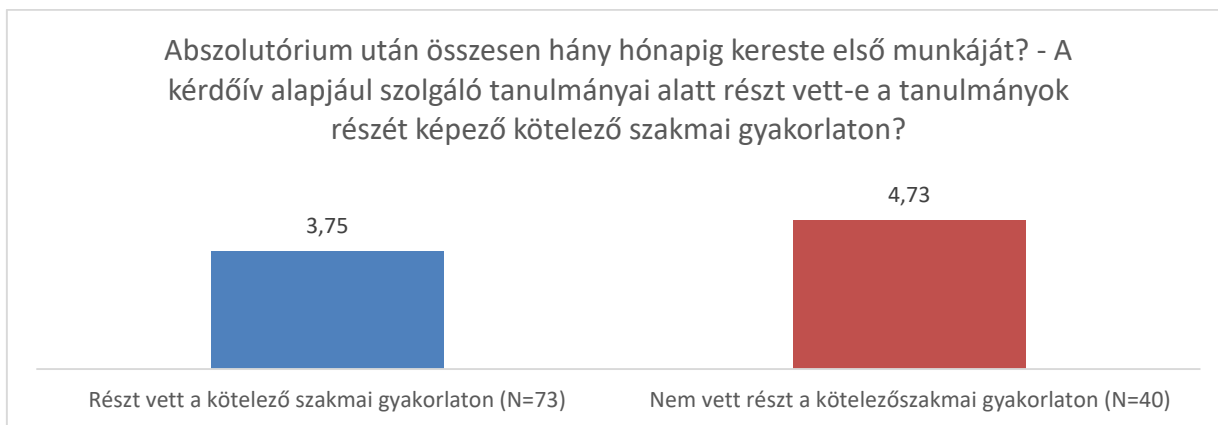
Kiknek sikerült az abszolutórium után gyorsabban elhelyezkedniük?

Az abszolutórium megszerzését követően az elhelyezkedés gyorsasága egyértelműen függött a volt hallgató képzési területétől (40. ábra). A leggyorsabban – átlagosan 2,29 hónap alatt – a pedagógusképzési területen végzetek, leglassabban – átlagosan 7 hónap alatt – a gazdaságtudományi képzési területen végzetek helyezkedtek el.

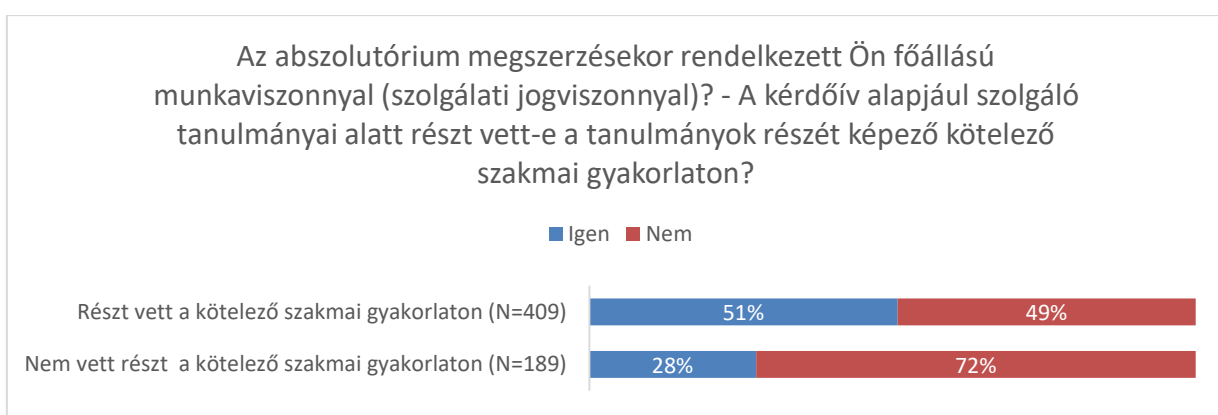

40. ábra. Abszolutórium után összesen hány hónapig kereste első munkáját? - Képzési terület szerinti bontásban

A képzési terület mellett az elhelyezkedést gyorsabbá tette az is, ha az érintett volt hallgató részt vett tanulmányai folyamán – a képzések egy részére jellemző – kötelező szakmai gyakorlaton (41. ábra). Azon válaszadók, akik részt vettek ezekben a programokban, átlagosan bő egy hónappal találták meg hamarabb az abszolutóriumot követően első munkahelyüket (3,75 hónap), mint akik nem vettek részt a szakmai gyakorlatokon (4,73 hónap).

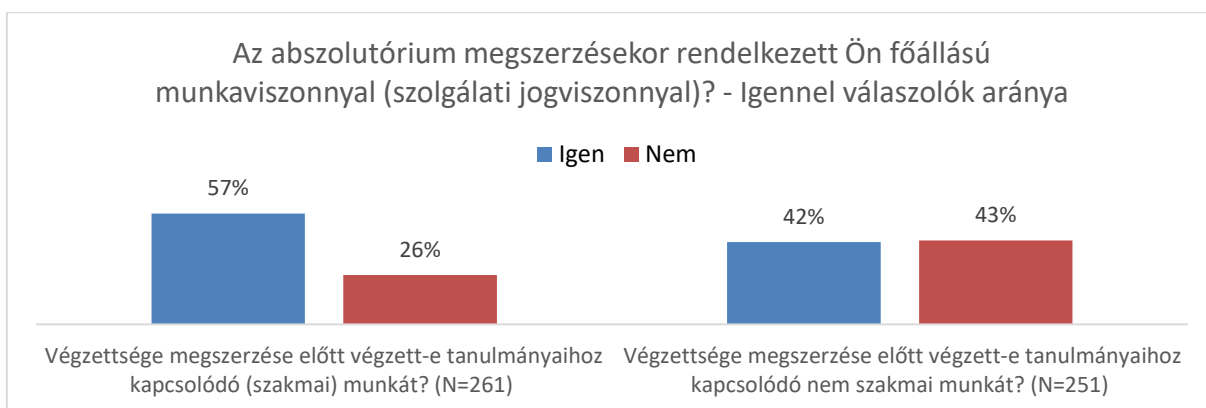

41. ábra. Abszolutórium után összesen hány hónapig kereste első munkáját? - A kötelező szakmai gyakorlati részvétel szerinti bontásban

42. ábra. Az abszolutórium megszerzésekor rendelkezett Ön főállású munkavisztonnyal (szolgálati jogvisztonnyal)? - A kötelező szakmai gyakorlati részvétel szerinti bontásban

A szakmai gyakorlaton való részvétel nem csupán arra gyakorolt hatást, ki milyen gyorsan talál munkát, hanem arra is, hogy kinek kellett inkább keresnie. A kötelező szakmai gyakorlatokon részt vettek 51%-a az abszolutórium megszerzésekor már állásban volt, miközben azon kitöltők között, akik nem vettek részt a gyakorlatokon, mindössze 28% rendelkezett főállású munkavisztonnyal a végzés időpontjában (42. ábra).

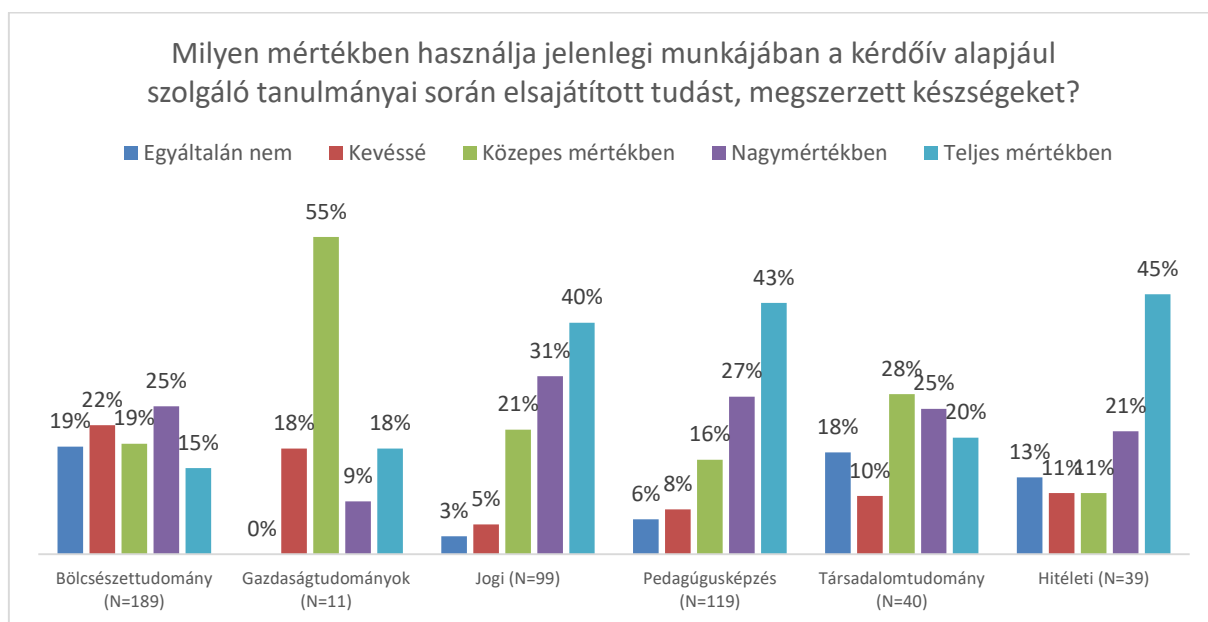
43. ábra. Az abszolutórium megszerzésekor rendelkezett Ön főállású munkavisztonnyal (szolgálati jogvisztonnyal)? - Igennel válaszolók aránya, a tanulmányok ideje alatt végzett munkavégzés típusa szerinti bontásban

A végzettség megszerzését megelőzően szerzett munkatapasztalat azonban elsősorban abban az esetben segítette elő az abszolutorium időpontjára a munkahely megszerzését, ha a megszerzett munkatapasztalat szakmai alapú volt, azaz a tanulmányokhoz kapcsolódott (43. ábra). Azon válaszadók, akik a végzettségük megszerzése előtt már végeztek szakmai munkát, 57%-os arányban már rendelkeztek főállású munkaviszonnyal az abszolutorium időpontjában, míg azok, akik nem rendelkeztek szakmai munkatapasztalattal, mindössze 26%-os arányban voltak a végzéskor állásban. A nem szakmai munkatapasztalat azonban kevésbé számított: azok a volt hallgatók, akik végeztek nem szakmai munkát a végzés előtt, mindössze 1%-ponttal nagyobb arányban rendelkeztek főállással (42%) azoknál, akiknek nem volt ilyen jellegű tapasztalatuk (43%).

A képzési terület, valamint a szakmai tapasztalat és annak jellege mellett az elhelyezkedési idő hossza és a tanulmányi eredmények, valamint a nyelvismeret között – ellentétben előzetes várakozásainkkal – nem sikerült szignifikáns összefüggést feltárni.

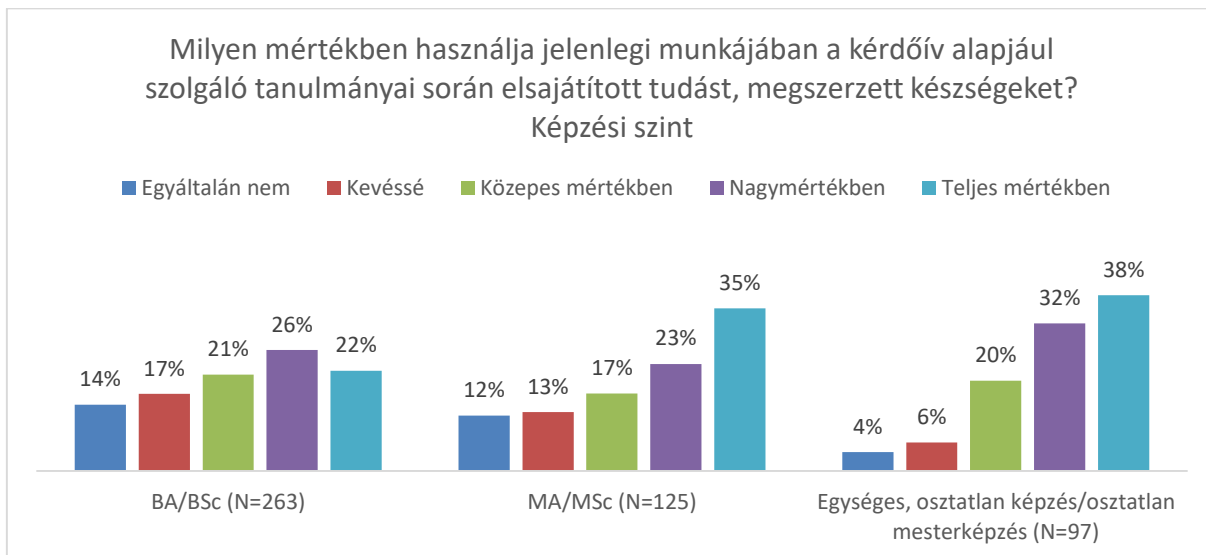
Kik tudják inkább alkalmazni munkahelyükön a tanulmányaikat?

A felsőoktatási tanulmányokkal elsajátított ismeretek és készségek munkaerő-piaci hasznosulása kiemelt jelentőséggel bír a diplomás pályakutatásokban. A megszerzett tudás hasznosítása azonban vizsgálatunk eredményei alapján nem elsősorban az egykori tanulmányi eredményeken múlik. Az önbevallásuk alapján a képzést az átlagnál sokkal jobb eredménnyel elvégző egykori hallgatók mindössze 10%-ponttal nagyobb arányban válaszolták, hogy tudásukat nagy vagy teljes mértékben hasznosítani tudják munkájuk folyamán (55%), mint azok a végzettek, akik tanulmányi teljesítményüket egyetemi éveik alatt átlagosnak ítélték meg (45%). A képzési területeket vizsgálva azonban ennél lényegesen nagyobb különbségekre bukkanhatunk (44. ábra). Az egyetemi évek alatt megszerzett ismereteket a munkájukban nagy vagy teljes mértékben alkalmazók aránya a jogi képzési területen végzettek körében a legmagasabb (összesen 71%), melyet a pedagógus és hitéleti képzéseken abszolváltak követi (70-66%), akiket a társadalomtudomány (20%) és a bölcsészettudomány képzési területeken végzett egykori hallgatók (18%) követnek.

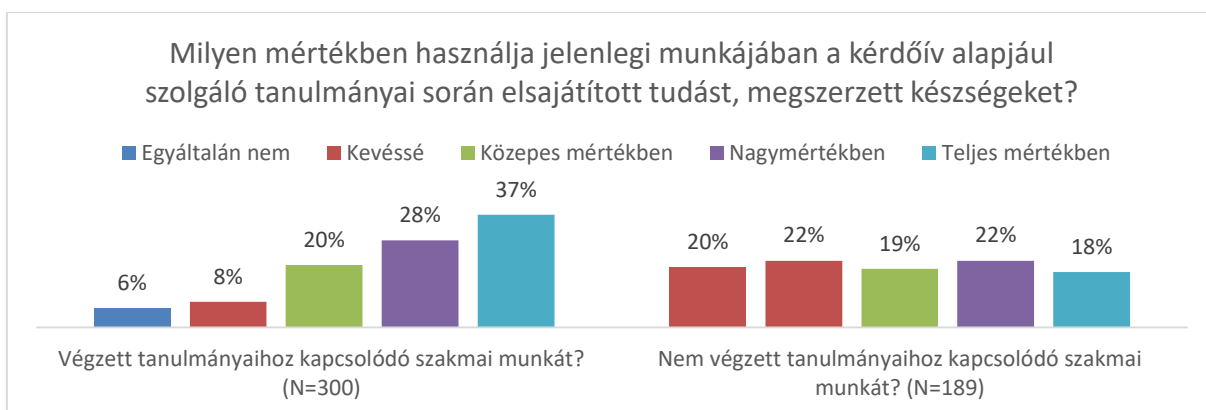
44. ábra. Milyen mértékben használja jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? - Képzési terület szerinti bontásban

A felsőoktatási tanulmányok hasznosulása a képzési terület mellett azon is múlik, hogy a válaszadó milyen képzési szinten folytatta tanulmányait a Károli Gáspár Református Egyetemen (45. ábra). Míg az egységes, osztatlan képzéseken végzett egykori hallgatók 70%-a válaszolta azt, hogy a munkahelyén nagy vagy teljes mértékben tudja az egyetemi tanulmányait hasznosítani, a mesterképzéseken részt vett végzősök 58%-a, az alapképzések valamelyikén abszolvált válaszadók mindössze 48%-a alkalmazza tanulmányait az említett szinten. Természetesen ez összhangban áll azzal, hogy az alapképzési szakok általánosabb ismereteket adnak, mint az egységes osztatlan vagy a mesterképzési szakok.

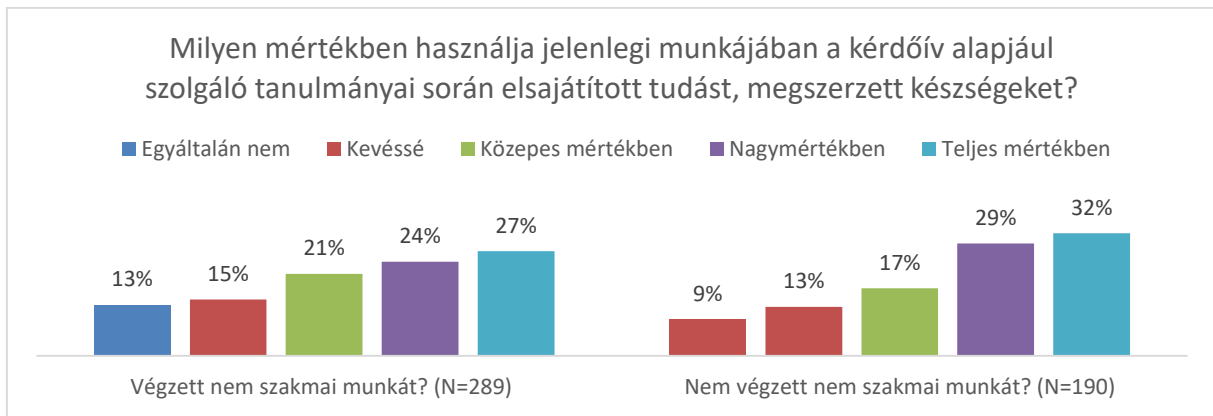

45. ábra. Milyen mértékben használja jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? - Képzési szint szerinti bontásban

A tanulmányok ideje alatt végzett szakmai munka nem csak az elhelyezkedés idejére, hanem a tanulmányok jelenlegi munkahelyi hasznosítási lehetőségeire is pozitív hatást gyakorol (46. ábra). A válaszadók közül azok, akik még a végzés előtt a tanulmányaikhoz kapcsolódó (szakmai) munkát végeztek, 65%-os arányban hasznosítják jelenlegi munkájukban a megszerzett tudásukat nagy vagy teljes mértékben, míg a kérdőív azon kitöltőinek, akik nem végeztek az abszolválás előtt szakmai munkát, mindössze 40%-a.

46. ábra. Milyen mértékben használja jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? - A tanulmányok ideje alatt végzett szakmai munkavégzés szerinti bontásban

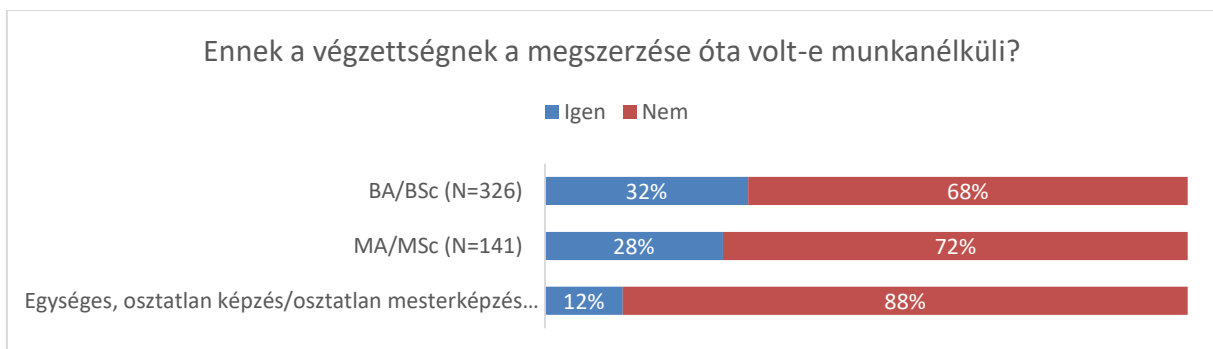

47. ábra. Milyen mértékben használja jelenlegi munkájában a kérdőív alapjául szolgáló tanulmányai során elsajátított tudást, megszerzett készségeket? - A tanulmányok ideje alatt végzett nem szakmai munkavégzés szerinti bontásban

Az egyetemi tanulmányok befejezése előtti nem szakmai munkavégzés azonban – szemben a szakmaival – kifejezetten kontraproduktívnak tűnik (47. ábra). Míg azok a volt hallgatók, akik ekkor végeztek nem szakmai munkát, mindössze 51%-ban tudják jelenlegi munkájukban nagy vagy teljes mértékben hasznosítani az érintett felsőoktatási tanulmányaikat, ezzel szemben az említett arány 61% azon végzettek körében, akiknek nem volt nem szakmai munkatapasztalata.

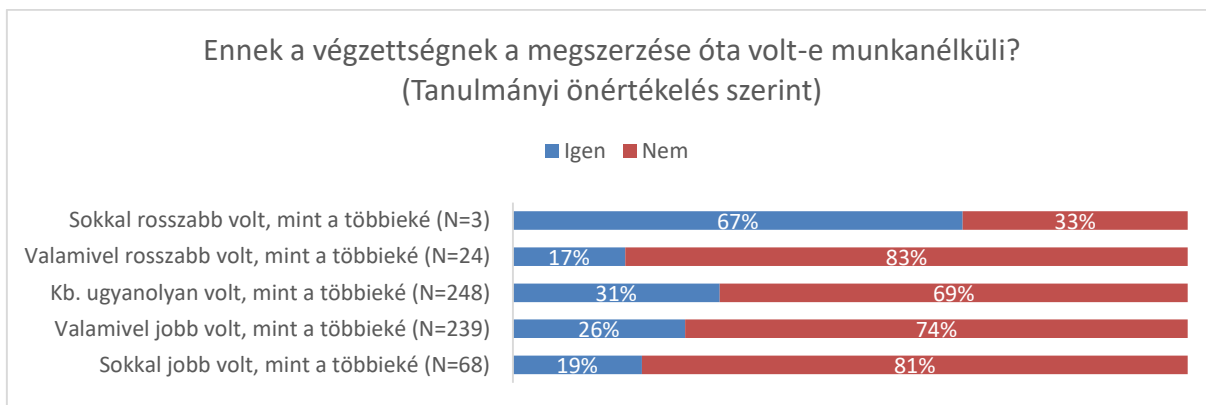
Kiket érintett eddigi pályájuk folyamán a munkanélküliség?

A képzések munkaerő-piaci hasznosulásának értékelésében fontos tényező, mely válaszadókat érintette – vagy érinti jelenleg is – nagyobb mértékben a munkanélküliség, s kik azok, akik a végzés utáni életútjukat tekintve „immunisabbak” azzal szemben. A képzési szint szerinti bontásban vizsgálva (48. ábra) az alapképzési szakokon végzettek 32%-a volt az abszolutórium megszerzése óta munkanélküli, míg a mesterképzéseken végzetteknek csak 28%-a, míg az egységes, osztatlan képzéseken tanult volt hallgatók mindössze 12%-a volt ebben érintett.

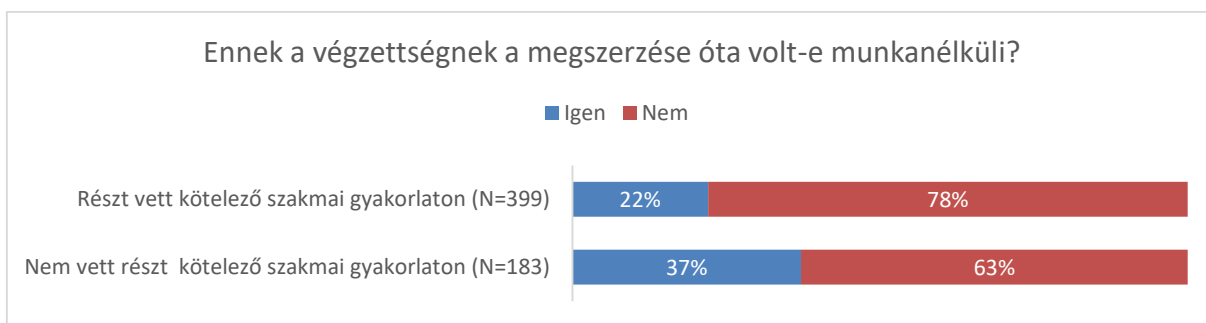

48. ábra. Ennek a végzettségnek a megszerzése óta volt-e munkanélküli? – Képzési szint szerinti bontásban

A munkanélküli státusz a képzési szint mellett összefüggést mutat az egyetemi tanulmányi eredményekkel is, ha azt abban a dimenzióban vizsgáljuk, hogy az adott válaszadó önbevallása szerint milyen tanuló volt egykori szaktársaihoz képest (49. ábra). Az egykori tanulmányi eredmények javulásával a munkanélküliség által a végzés óta érintett válaszadók aránya csökken: míg az átlagnál sokkal rosszabb egykori tanulmányi eredményű kitöltők 67%-a, addig az átlagosnál – bevallásuk szerint – sokkal jobb tanulmányi eredményű volt hallgatóknak mindössze 19%-a volt végzése óta munkanélküli.

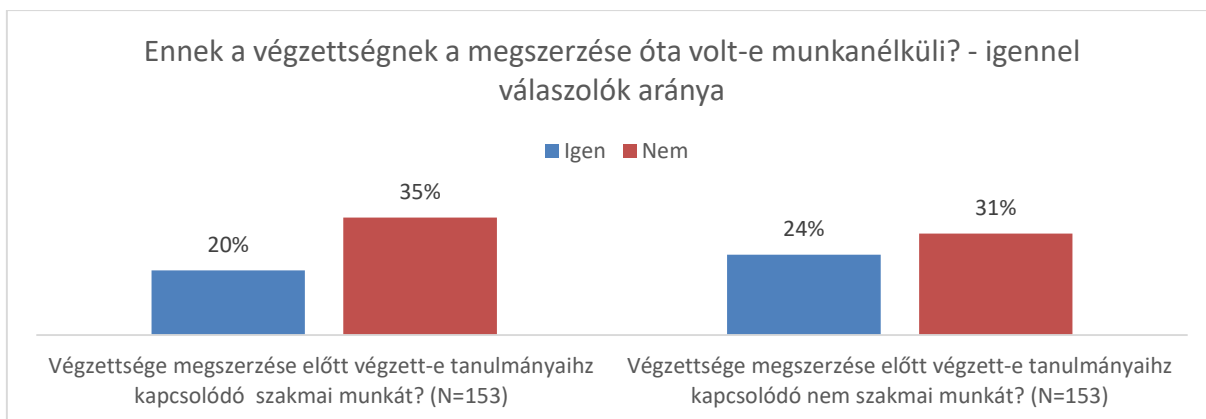

49. ábra. Ennek a végzettségnek a megszerzése óta volt-e munkanélküli? – Tanulmányi önértékelés szerinti bontásban

50. ábra. Ennek a végzettségnek a megszerzése óta volt-e munkanélküli? - A kötelező szakmai gyakorlati részvétel szerinti bontásban

A tanulmányi eredményeknél azonban a munkanélküliség szempontjából fontosabb tényezőnek tűnik, hogy az érintett válaszadó részt vett-e egyetemi képzése alatt kötelező szakmai gyakorlaton (50. ábra). A válaszadók közül azok, akik részt vettek a kötelező szakmai gyakorlatokon, mindössze 22% válaszolta azt, hogy végzése óta volt munkanélküli, míg azon kitöltők között, akik nem vettek részt szakmai gyakorlaton, az említett arány 37%-os.

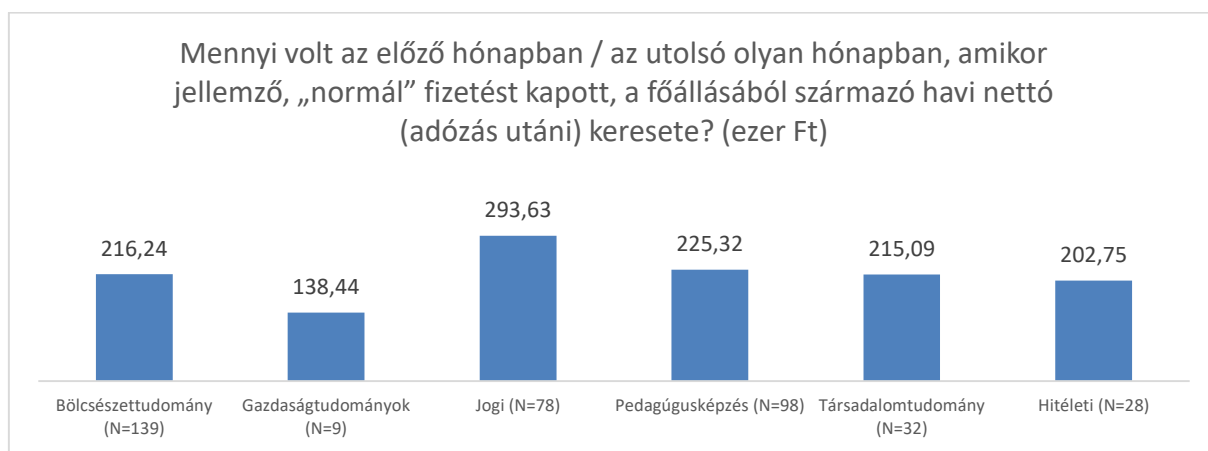
51. ábra. Ennek a végzettségnek a megszerzése óta volt-e munkanélküli? – Igennel válaszolók aránya, a tanulmányok ideje alatt végzett munkavégzés típusa szerinti bontásban

A munkanélküliség elkerülése szempontjából – hasonlóképpen a korábbi munkaerő-piaci mutatókhoz – éles választóvonal van azok között, akik a végzettségük megszerzése előtt már szakmai munkát végeztek, s azok között, akik bár dolgoztak az abszolutórium megszerzése előtt, de munkájuk nem volt a tanulmányaikhoz kötődő (51. ábra). Míg azok a válaszadók,

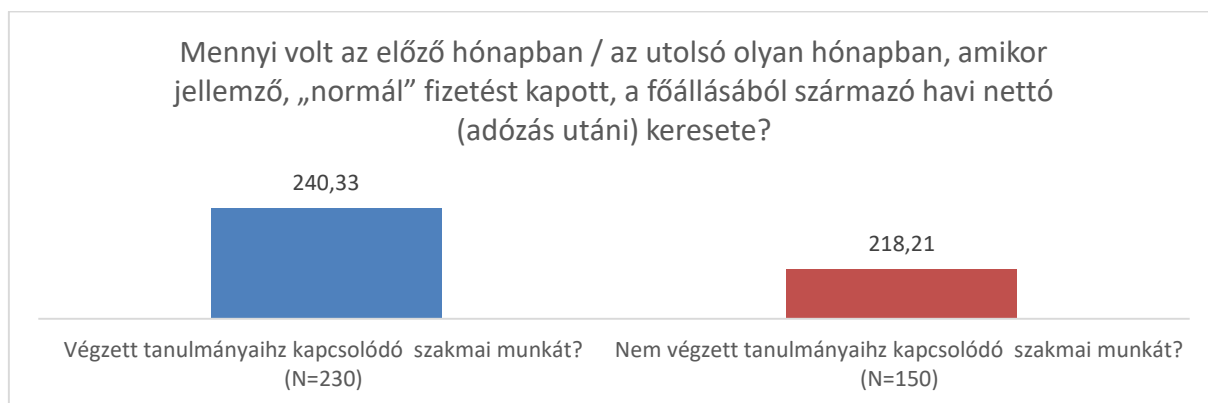
akik végeztek szakmai munkát, közel 15%-ponttal kisebb arányban voltak a munkanélküliség által érintettek azokhoz képest, mint akik nem végeztek korábban tanulmányaikhoz kapcsolódó munkát, addig a nem szakmai munkát végzők előnye 7% pontnyi az azt nem végző egykori hallgatókkal szemben.

Kik számíthatnak magasabb fizetésekre?

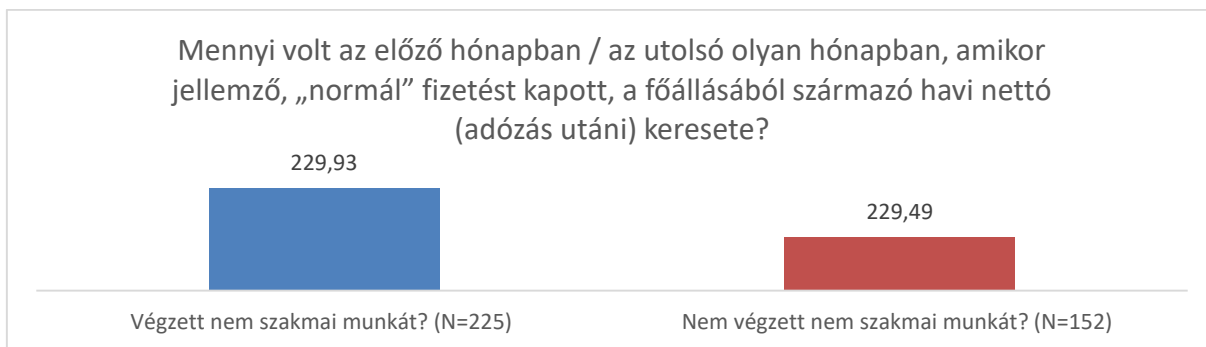
A későbbi főállásból származó nettó fizetés és a képzési területek között a volt hallgatók válaszai alapján – az eddigiekhez hasonlóképp – figyelhetünk meg összefüggéseket (52. ábra). A külföldön munkát vállaló végzetteket is beleértve a jogi végzettségűeket (293,630 Ft) a pedagógusképzés területén abszolvááltak (225,320 Ft) követik. Őket a fizetési ranglistán a bölcsészettudomány képzési területen végzettek (216,240 Ft), majd szorosan követi a társadalomtudomány képzési területén abszolvááltak (215,090 Ft), végül pedig a hitéleti képzések (202,0750 Ft) és a gazdaságtudományi képzések (138,440 Ft) volt hallgatói követik.

52. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) – Képzési terület szerinti bontásban

53. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) - A tanulmányok ideje alatt végzett szakmai munkavégzés szerinti bontásban

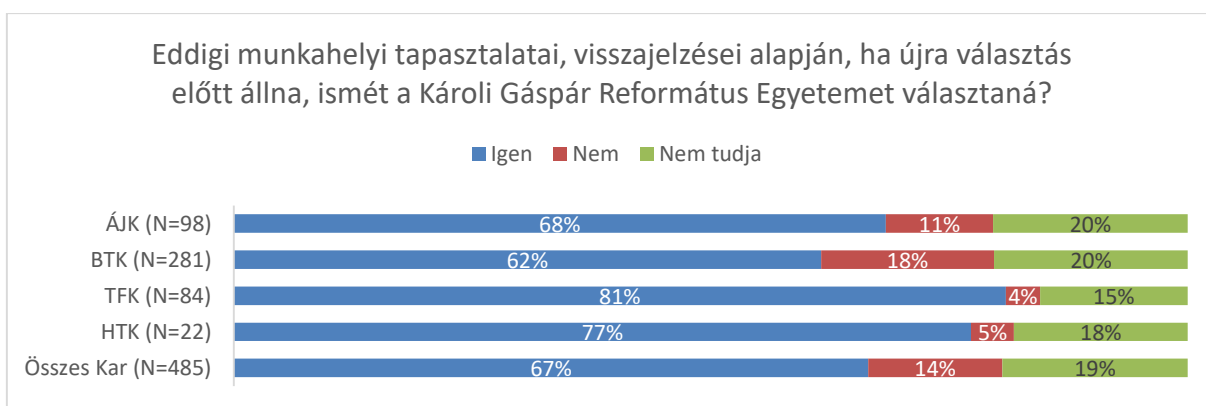

54. ábra. Mennyi volt az előző hónapban / az utolsó olyan hónapban, amikor jellemző, „normál” fizetést kapott, a főállásából származó havi nettó (adózás utáni) keresete? (ezer Ft) - A tanulmányok ideje alatt végzett nem szakmai munkavégzés szerinti bontásban

A tanulmányok befejezése előtt végzett szakmai munka – számos egyéb munkaerő-piaci indikátor mellett – a főállású munkából származó fizetésekre is pozitív hatást gyakorol. Azok a válaszadók, akik a végzettségük megszerzése előtt már végeztek a tanulmányaikhoz kapcsolódó, szakmai munkát, 240,330 Ft-os, míg azok a volt hallgatók, akik nem végeztek az abszolválásuk előtt szakmai munkát, 218,210 Ft-os nettó átlagkeresettel rendelkeznek (53. ábra). A nem szakmai munkát végzetteknél azonban az említett nettó fizetésbeli előny csak 440 Ft (54. ábra).

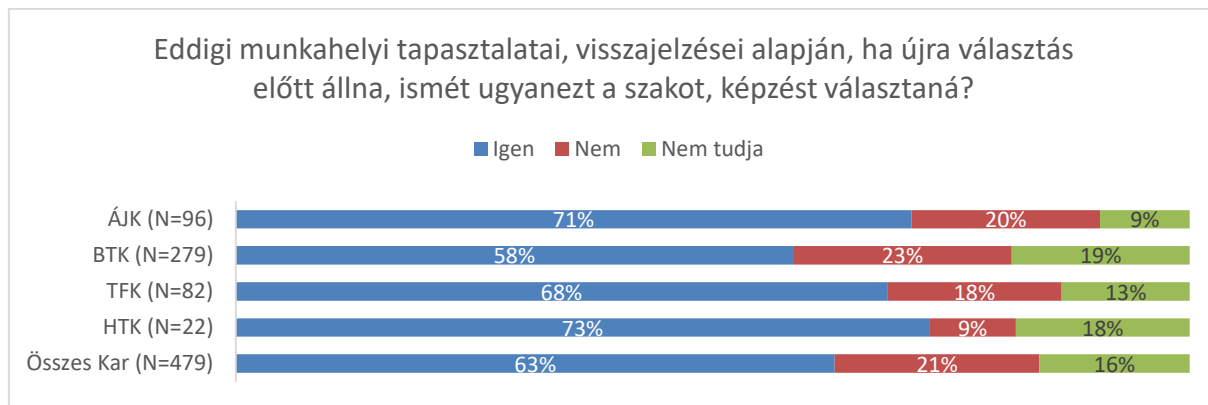
IV. Elégedettség az Egyetemmel és az egyetemi képzésekkel

A központi kérdőívet az egyetemeknek lehetőségük van saját kérdésblokkal kiegészíteni, amelyben a Károli Gáspár Református Egyetemmel kapcsolatos kérdéseket tettünk fel a végzetteknek. Az egyetem képzéseivel kapcsolatos elégedettség mérése fontos visszajelzést biztosít a minőség további fejlesztése, s annak irányai szempontjából. A válaszadók 67%-a válaszolta, hogy eddigi munkahelyi tapasztalatai, visszajelzései alapján, ha újra választás előtt állna, ismét a Károli Gáspár Református Egyetemet választaná (55. ábra). Mindeközben a kérdőívet kitöltők mindössze 14%-a nem választaná újból az egykori „alma matert”. Azon válaszadók aránya, akik, ha újra választhatnának, ismét az egykori intézményük mellett döntenének, 81%-kal a Tanítóképző Főiskolai Kar végzett hallgatói körében a legmagasabb.

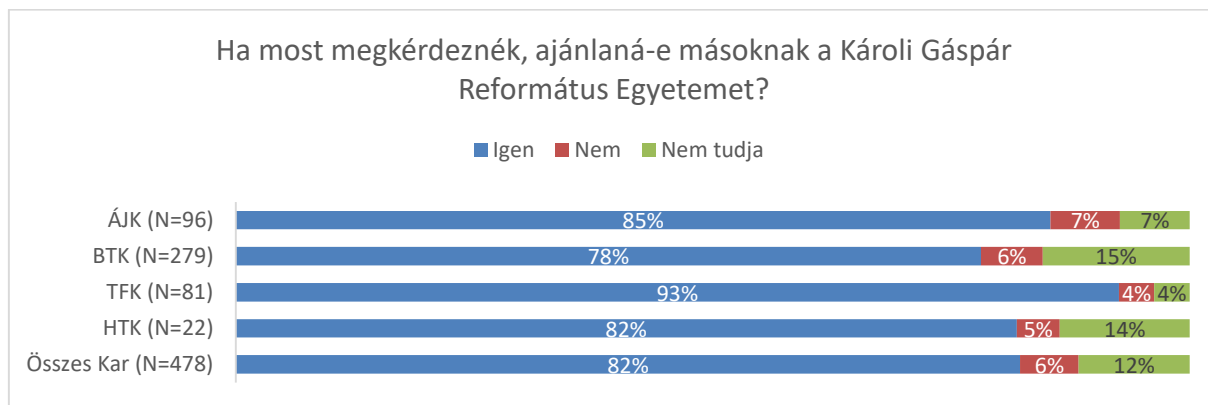
55. ábra. Eddigi munkahelyi tapasztalatai, visszajelzései alapján, ha újra választás előtt állna, ismét a Károli Gáspár Református Egyetemet választaná?

Az elvégzett képzésekkel és szakokkal kapcsolatos elégedettség viszonylag magas a válaszadók körében. A Diplomás Pályakövetési Rendszer kérdőívét kitöltő volt hallgatók 63%-a választaná ismét ugyanazt a szakot, képzést, ha újra választás előtt állna (56. ábra). Az adott szakot és képzést újra választani kívánó hallgatók aránya – 73%-os aránnyal – a Hittudományi Kar végzett hallgatói között a legmagasabb.

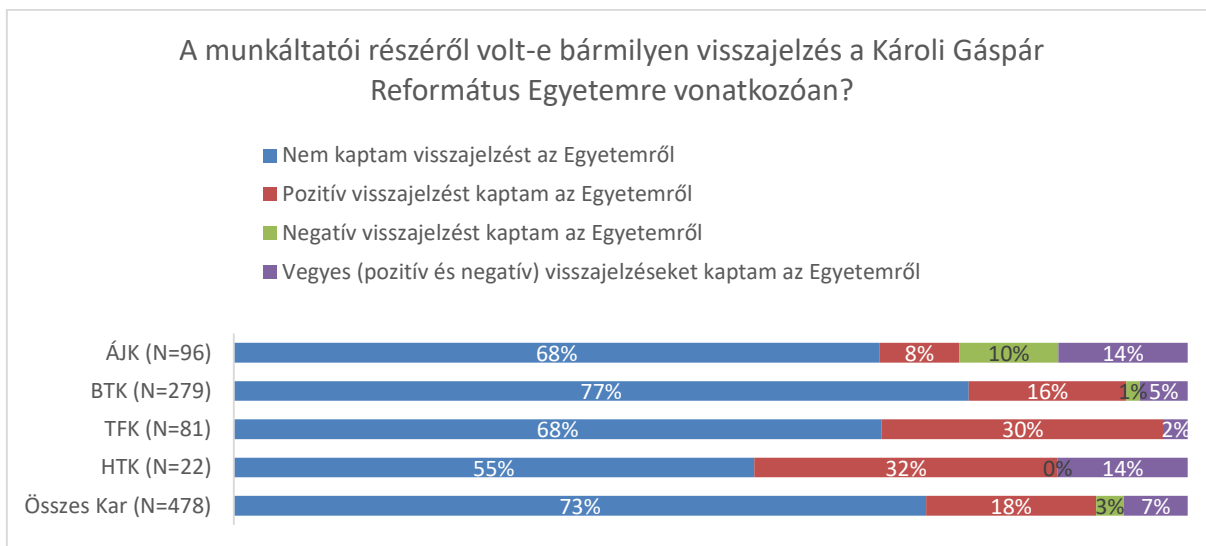

56. ábra. Eddigi munkahelyi tapasztalatai, visszajelzései alapján, ha újra választás előtt állna, ismét ugyanazt a szakot, képzést választaná?

Összhangban az eddig bemutatott elégedettségi mutatókkal a kérdőív válaszadóinak 82%-a ajánlaná másoknak is a Károli Gáspár Református Egyetemet, ha most megkérdeznék (57. ábra). A potenciális ajánlók aránya 93%-kal a Tanítóképző Főiskolai Kar egykori hallgatói között a legmagasabb.

57. ábra. Ha most megkérdeznék, ajánlaná-e másoknak a Károli Gáspár Református Egyetemet?

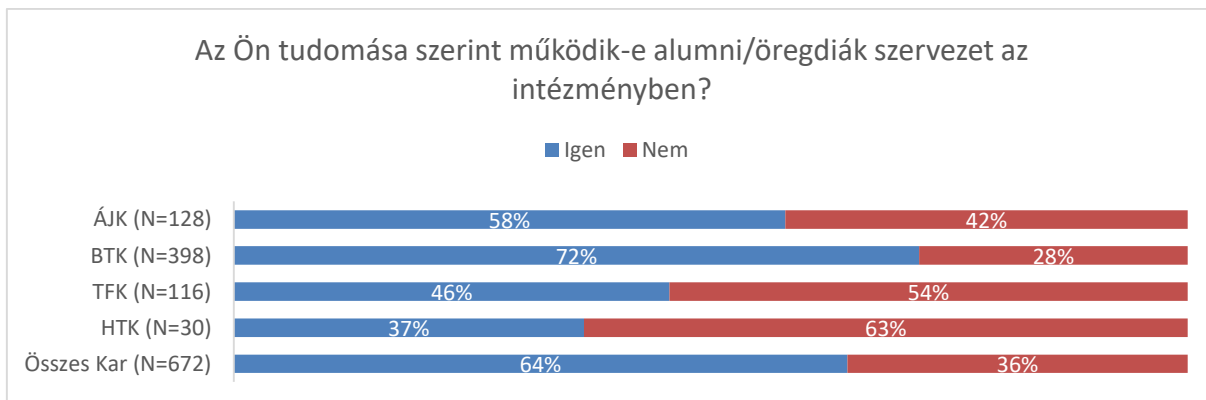

58. ábra. A munkáltatói részéről volt-e bármilyen visszajelzés a Károli Gáspár Református Egyetemre vonatkozóan?

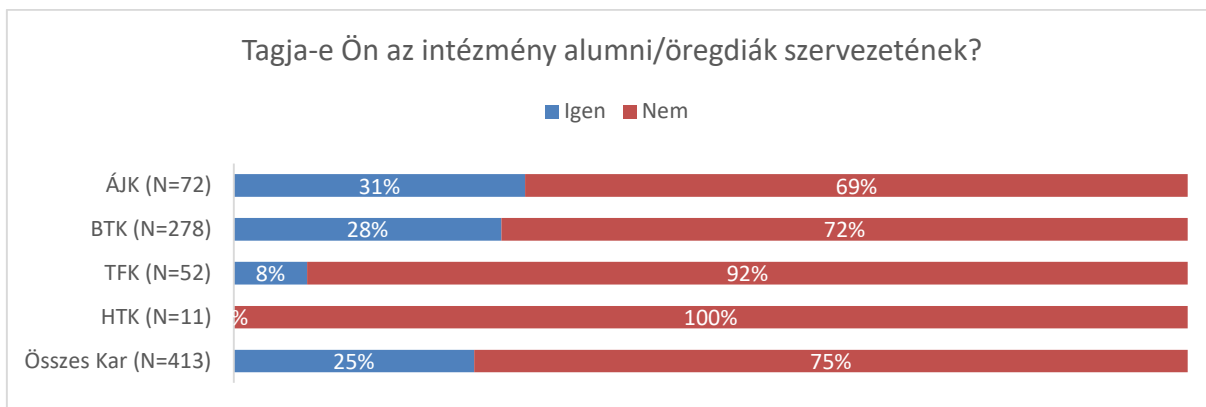
A végett hallgatók között – pozitív egyéni visszajelzéseik mellett is – viszonylag kevesen, a válaszadók 26%-a számolt be arról, hogy munkáltatói részéről kapott visszajelzést a Károli Gáspár Református Egyetemre vonatkozóan (58. ábra). A legtöbben a Hittudományi Kar (46%) és a Tanítóképző Főiskolai Kar végzett hallgatói (32%) számoltak be az intézményre vonatkozó munkáltatói visszajelzésekről. A visszajelzések többsége valamennyi Kar vonatkozásában jellemzően inkább pozitív volt.

V. Az alumni szervezet ismertsége

Az alumni szervezet ismertsége a Károli Gáspár Református Egyetemen a kérdésre válaszadók arányában 64%-os (59. ábra). Kari bontásban vizsgálva a Bölcsészettudományi Kar volt hallgatói vannak a leginkább tudatában az alumni szervezet működésének (72%), miközben az Állam- és Jogtudományi Kar végzett hallgatóinak 58%-a, a Tanítóképző Főiskolai Kar válaszadóinak 46%-a és a Hittudományi Kar 37% van ezen információnak a birtokában.

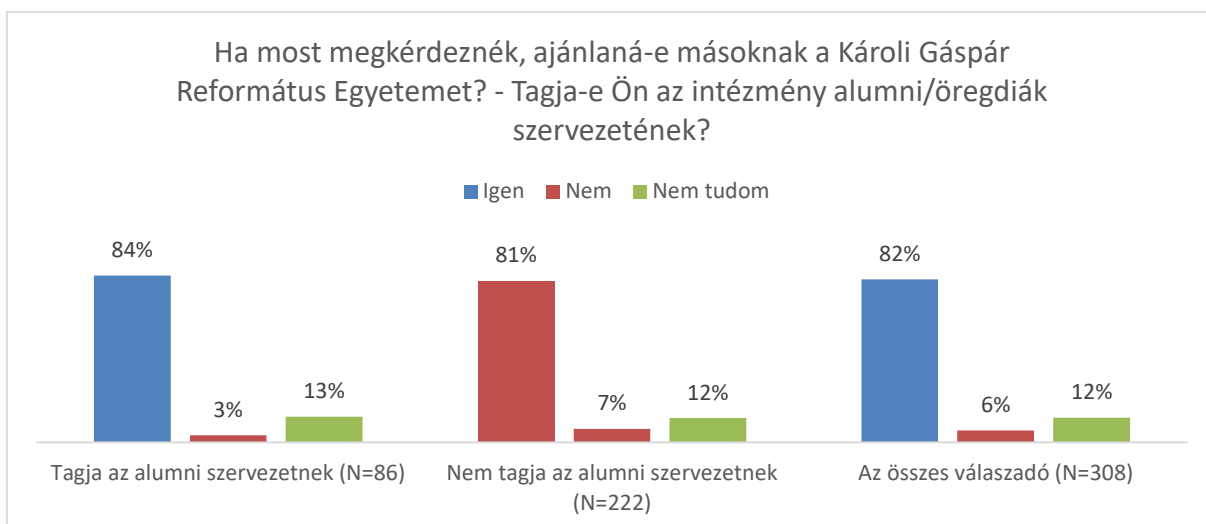

59. ábra. Az Ön tudomása szerint működik-e alumni/öregdiák szervezet az intézményben?

60. ábra. Tagja-e Ön az intézmény alumni/öregdiák szervezetének?

Annak ellenére, hogy a kérdőív válaszadóinak kétharmada tud az alumni szervezet működéséről, szervezeti tagságáról az arról tudó volt hallgatóknak mindössze 25%-a számolt be (60. ábra). Az alumni szervezeti tagság – 31%-os aránnyal az Állami-és Jogtudományi Kar válaszadói körében a legmagasabb, a Tanítóképző Főiskolai Kar kérdőívet kitöltői körében pedig az egyik legalacsonyabb, mindössze 8%-os. A Hittudományi Kar válaszadó hallgatói közül senki sem tagja az alumni szervezetnek.

61. ábra. Ha most megkérdeznék, ajánlaná-e másoknak a Károli Gáspár Református Egyetemet? - Tagja-e Ön az intézmény alumni/öregdiák szervezetének?

A jelenleg még jelentősen bővíthető nagyságú alumni szervezeti tagság válaszadói körében fontos kiemelni, hogy a Károli Gáspár Református Egyetemet másoknak potenciálisan ajánló volt hallgatók aránya az összes válaszadóhoz képest – 84%-82%-os arányban – felülreprezentált (61. ábra). Az alumni tagság tehát jellemzően az intézménnyel elégedettek köréből rekrutálódik, amelynek bővítése a magas elégedettségi mutatók okán jelentős potenciállal bír még.

VI. Összegzés

A Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi, Bölcsészettudományi, valamint Tanítóképző Főiskolai Karának 2018. évi, a 2013-ban, 2015-ben és 2017-ben

végzett volt hallgatókat kérdező Diplomás Pályakövetési Rendszer kutatása a volt hallgatók munkaerő-piaci helyzetéről, valamint az Egyetemmel kapcsolatos tapasztalataikról a 2018. évben is összességében pozitív képet fest. A végzett hallgatók végzettségük megszerzését követően – vagy gyakran még azt megelőzően is – viszonylag könnyen találják meg a helyüket a munkaerő-piacon, avagy kezdenek bele további felsőfokú tanulmányokba.

Az elemzés folyamán a munkaerő-piaci sikeresség négy elemét vizsgáltuk: Egyrészt, hogy milyen gyorsan sikerült a volt hallgatók számára az abszolutóriumot követően munkahelyet találni; másrészt, hogy mennyiben tudják alkalmazni a válaszadók a tanulmányaik folyamán megszerzett ismereteiket. Vizsgáltuk harmadrészt, hogy a kérdőívet kitöltők között mely csoportokat érint vagy érintett jobban a munkanélküliség eddigi pályája folyamán, illetve negyedrész a fizetések befolyásoló legfontosabb tényezőket is bemutattuk.

Az alapvetően pozitív kép mögött – a kutatás tükrében – több olyan tényező is feltárható, amely a végzett hallgatók munkaerő-piaci sikerességének sarokkövét jelenti. A különböző szakok, képzések között érdemi eltérések vannak a hallgatók abszolutóriumot követő munkaerő-piaci érvényesülésében, ezért a siker alighanem legfontosabb tényezője, hogy az adott hallgató mely képzési területen és szinten szerez végzettséget.

Az elvégzett szak mellett jelentős befolyást gyakorol a sikeres pályakezdésre az is, hogy a tanulmányai alatt a hallgatónak sikerül-e érdemi szakmai tapasztalatot szereznie. Ebben bár érzékelhetően segít a kötelező szakmai gyakorlatok rendszere, de az önmagában nem garantálja a valódi – tanulmányokhoz kötődő – szakmai tapasztalat megszerzését. A válaszok alapján fontos tapasztalat, hogy a tanulmányok alatt végzett nem szakmai jellegű munkatapasztalat nem erősíti szignifikánsan a végzettek munkaerő-piaci pozícióját.